

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3. Teatras, kaip patirtinio mokymosi įrankis. Procesas, kaip žingsnis po žingsnio, įdiegti teatrinės laboratorijas klasėse.

Visada egzistavo nuolatinės pastangos ugdytą paversti labiau įtraukiančiu, aprėpiančiu ir nepadaryti jo sudėtingu. Pradedant nuo mokiniams teikiamos informacijos iki patirtinio mokymosi ar naujos teatrinės laboratorijų veiklos, žmonės pritaikydavo ugdymą šiandieninei visuomenei, atsižvelgdami ir į dvasinius, ir į socialinius bei fizinius moksleivių poreikius.

Šiame vadove, Jūs, rasite trumpą panašių Europoje egzistuojančių projektų pristatymą. Jie vyko tokiose valstybėse: Danija, Malta, Jungtinės Karalystės ir Norvegija. Pagrindiniai atrankos kriterijai buvo tie, kad veiklą vykdančios organizacijos turi būti finansuojamos vyriausybės arba kitų autoritetinių šaltinių. Tokių organizacijų veikla turėtų būti išgryninta ir turėti sistemingas programas, kurios įrodytų ilgalaikius rezultatus. Organizacijų pagrindinis tikslas koreliuotų su „OFF-Book“ projekto tikslu: užkirsti kelią patyčioms mokykloje ir asmeniniame gyvenime.

Paskutinėje šio vadovo dalyje nagrinėsime teatrą kaip plotmę skirtą mokytis visuomenės kontekste. Taip pat, kokių galimybių šis neformalus ugdymas gali suteikti jauniems žmonėms patiriantiems socialinių sunkumų. Teatras Edukacijoje (TE) yra naudojamas skatinti efektyvų mokymąsi mokyklose. Jis reikalauja atidos į auditorijos amžių ir poreikius, siekiant ją sudominti ir perduoti žinias. Teatras, kaip edukacija naudingas jauniems žmonėms įvairiais aspektais. Naudodamas struktūrizuotą procesą (repeticijos, pratimai, kurie apima jaunų žmonių patirtis), teatras gali pozityviai prisidėti prie dalyvių įgūdžių plėtojimo. Atverdamas papildomas mokymosi galimybes jis daro įtaką ir remia intelektualinę raidą, taip pat įgalina dalyvius pasiekti norimus pokyčius asmeniniame gyvenime. Šiame skyriuje aptarsime kaip taikyti teatrą, kaip įrankį mokymuisi, nuo pasiruošimo iki grįžtamojo ryšio.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

Turinys

3.1 Teatro istorija mokymosi edukacijoje.

3.1.1 Teatro istorija ugdymo kontekste.

3.1.2. Nuo teatrinių žaidimų...

3.1.3 ... iki teatro laboratorijų.

3.1.4 Teatrinių laboratorijų sukūrimo pagrindinėse mokyklose privalumai.

3.1.5 Išvados. Teatrinių žaidimų teatro laboratorijose ypatumai.

3.2 Geriausių praeityje vykusių projektų pavyzdžiai.

3.3 Teatro laboratorija (TLab) kaip mokymosi ir socialinių įgūdžių ugdymosi erdvė.

3.4 Kaip planuoti Teatro Laboratoriją: dalyvių (mokytojų ir edukatorių) skaičius ir tipologija.

3.4.1 Reikiamos vietos/aplinkos pobūdis.

3.4.2 Kiekvieno užsiėmimo trukmė ir visos Teatro Laboratorijos trukmė bei dažnumas.

3.4.3 Tikslinė grupė.

3.5 Kaip sukurti Teatro Laboratoriją.

3.5.1 Pirmasis derinimo etapas (kiekvienos grupės ugdymosi poreikių tyrimas).

3.5.2 Grupė ir jos emocijų išlaisvinimo metodikos.

3.6 Kaip vadovauti Teatro Laboratorijai.

3.6.1 Reikalingos kompetencijos.

3.6.2 Metodai.

3.6.3 Skirtingi vaidmenys.

3.6.4 Temos ir problemos.

3.6.5 Įrankiai ir aplinka.

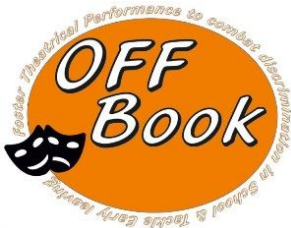
3.7 Tikėtino grįžtamojo ryšio tipologija (spektakliai, tekstai, vaizdo įrašai).

3.8 Finalinis aptarimas grupėje.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3.1 Teatro istorija mokymosi edukacijoje

3.1.1 Teatro Istorija ugdymo kontekste

Prieš tai, kai teatras buvo visuotinai pripažintas kaip veiksmingas socialinės edukacijos įrankis, ore kybojo empirinio ugdymo idėja: burbulas, kuris plaukė link studento asmenybės formavimo per jo asmeninę patirtį. Patirtimi grįstas ugdymas prie klasikinės edukacijos prideda refleksiją, kritinį mąstymą ir asmeninę patirtį. Be to, bandė pakreipti susidariusį įsitikinimą, kad dėmesio centre turėtų būti edukacija, o ne mokinys, kuris taps suaugusiuoju. Patirtinis ugdymas leidžia studentui aktyviai kelti klausimus, tirti, spręsti problemas, imtis atsakomybių ir kurti savo pasaulio ir visuomenės prasmę.

Chapman. McPhee (p. 243) suformulavo patirtinio mokymosi metodų savybes:

The characteristics stated by Chapman, McPhee (p.243) of experiential learning methods are:

- Smerkimo, teisimo nebuvimas. Siekiant sukurti saugią aplinką, kurioje mokinys galėtų patirti savęs pažinimo procesus. Juose, mokinys yra ir savęs mokytojas.
- Patirtinis pažinimo procesas užtikrina balansą tarp patyrimu pagrįsto mokymosi, paramos teorijos ir tikro gyvenimo.
- Mokiniai gali laisvai reflektuoti patirtą saviugdą, „pritaikyti teoriją realiame gyvenime“.
- Mokinys yra įtraukiamas į patirtinį ugdymą iki taško, kuriame mokymasis paliečia jo vidinę esmę.
- Proceso metu žmogaus protas pervertina savo vertę įgydamas žinias per patirtį.

Teatras pristatomas kaip vienas iš geriausių kelių įgyti žinioms ir tuo pat metu spręsti problemas, su kuriomis susiduria mūsų visuomenė, kartu ugdant mokinio asmenybę, bei prisidedant prie mokyklos nelankymo ar išmetimų iš mokyklų problemų sumažinimo. Mokymas efektyvesnis, kai vyksta „už jų pačių nusistatytų komforto zonų“. Taigi, įrodyta, kad teatras vienas iš efektyviausių patirtinio mokymosi metodų. Poreikis vaidinti yra žmogaus antropologinės žinutės su istorine puse, kad žmogus gimė susiliejęs. Tai universaliojo ego manifestacija.

Teatras yra esminė mūsų gyvenimo dalis, kadangi visos jo apraiškos apima dramą: žaidimai tarp vaikų, kalbėjimo egzaminai, darbo pokalbiai, vestuviniai ritualai ir t.t. Nuo senovės laikų, ritualinis judėjimas, o vėliau judesys ant scenos, visada pasakojo istorijas. Platonas manė, kad vaikai nuo trijų metų iki pat, kol tampa suaugusiais turėtų dalyvauti meninėse veiklose, tokiose kaip viešas choras ar šokiai. Tuomet, Renesanso metu, humanistas Juan Luis Vives išvystė teatrinį dialogą lotynų kalbos mokymuisi. Pradedant su commedia dell'Arte Italijoje ir fininiais triukais vadinamais „lazzi“ ir atliekamais aktorių, teatras išjuokia žmonių silpnumą ir neteisybę jų visuomenėje. Todėl teatras simbolizuoja stiprų socialinį pareiškimą.

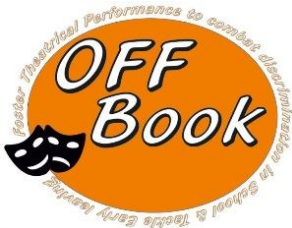
XIX a. prancūzas François Delsarte pradėjo jungti gestą, kūno kalbą ir iškalbą bandant juos dekoduoti. Vėliau Konstantinas Stanislavskis pabrėžė pusiausvyros būtinybę tarp psichologinės, protinės ir fizinės studento būsenos, būnant ant scenos ar kitur. Kuomet Stanislavskis ir Mejerholdas atidarė pirmąjį teatrinės laboratorijos bandymą, jie pradėjo planą įgyvendinti svajonę, kurią turėjo, sukurti „specialią instituciją“, kurią Mejerholdas vadino „teatrine studija“: „daugiau ar mažiau brandžių aktorių eksperimentų laboratorija“. (Stanislavskis. Mano meninis gyvenimas, 1926).

Teatras ir judėjimas ant scenos buvo susieti su ugdymu Gordono Craigo (1872-1966), kuris pastebėjo jų susiliejamą ir pranašumus, kuriuos teatras gali įnešti į ugdymą. Dar daugiau, Grotowski (1933-1999) pasiūlė ilgą sudėtingų fizinių apšilimo pratimų rinkinį, kad atrastume primityvią žmogaus reakciją aktoriuose. Režisierius, vėliau mokytojas, turėjo padėti aktoriui atsikratyti visų kompleksų, drovumo, atsiskyrimo pojūčio. Tuo metu, 60-ųjų viduryje, edukacija atsisuko dėl viso to į teatrą, pirmiausia Anglijoje, o paskui ir visame

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

pasaulyje. Svarbiausia, teatras tampa daug kur galimu mokymosi dalyku mokyklose, kas apjungia kartu visą mokyklos bendruomenę ir skatina geriausias žmonijos socialines dorybes, tokias kaip bendradarbiavimas ir atsakomybė. Teatras pratina mokinį tobulinti save, bei savo dikciją ir artikuliaciją, leidžiant ateityje išreikšti savo nuomonę visuomenėje. Tuo būdu, teatras mokyklose padeda mokiniams tapti pasitikinčiais ir simbolizuoja katalizatorių formuojant ir skatinant jų intelektinę ir emocinę asmenybę. Naujas skyrius atsiveria istorijoje: edukacija, kurios centre mokinys. Šiuolaikinis ugdymas privalo turėti dvigubą tikslą: būti produktyvus ir formuojantis, kas apimtų socialines žinias ir žmogiškuosius įgūdžius, aprėpiant kūrybiškumą, kad būtų įgyta laisvė ir psichologinis saugumas. (Carl Rogers, Laisvė mokytis).

Drama mokykliniame ugdyme turi padėti mokiniams nugalėti jų drovumą ir vystyti jų istorinius įgūdžius, leidžiant lengviau prisitaikyti prie socialinio gyvenimo ir darbo rinkos tolesniame gyvenime.

Internetiniai šaltiniai

Empirinė edukacija, kaip struktūra studentui susitinkant su pedagogu

<https://commons.erau.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1251&context=publication>

Šiame Aaron D. Clevenger straipsnyje pristato, empirinio ugdymo galimybių praplėtimą pritaikant jo technikas savo kasdieniniame gyvenime.

Empirinio ugdymo veiklų organizavimas paprastojoje edukacijoje, mokant mokslo

<http://www.sciepub.com/reference/218888>

Šis Cao Cu Giac kalba apie empirinį ugdymą, kaip pagrindinį būdą naudojamą norint sujungti mokymasi su praktika, reikalaujančia žinių ir įgūdžių.

Laisvė mokytis

<http://www.napraviuchilishte.org/wp-content/uploads/2013/11/Carl-R.pdf>

Ši, labai kūrybingo psichologo, Carl R. Rogers esė konstatuoja pagrindines mokymosi idėjas.

Empirinis mokymasis: mokymasis darant

http://adulthoodeducation.wikibook.us/index.php?title=Experiential_Learning_-_Learning_by_Doing

Haynes knygos santraukoje, paaiškinama, kokius teigiamus pokyčius studentuose vysto empirinis mokymasis.

Empirinio mokymosi vertė. Parodyk, man ir aš išmoksiu.

<http://blog.core-ed.org/blog/2016/05/the-value-of-experiential-learning-show-me-and-i-will-learn.html>

Ruta McKenzie savo esė apžvelgia Kolb's idėjas (1984). Empirinis mokymas sujungia keturis elementus: aktyvų bandymą (darymą), konkrečią patirtį (patyrimą), abstraktų suvokimą (mąstymą) ir stebėjimą apmąstant (refleksija).

Mokytis iš patirties

<http://internships.about.com/od/internships101/p/TypesExperEd.htm>

Vienas iš empirinio mokymo pionierių, Loretto paaiškina jo privalumus.

Mokymo pastebėjimas – Klasė, kaip pasaulis. Empirinio mokymo vertės supratimas.

Litterio, Bridgewater Valstijos universitetas.

http://vc.bridgew.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1906&context=br_rev

Lisa M. tyrimas, kuris atskleidžia, kaip empirinis mokymas moksleivius paverčia asmenimis atsakingais už savo pačių ugdymą. Išmokti darant, atrandant, apmąstant ir pritaikant.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

Patirtinio ugdymosi teorinis įvadas.

http://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/50751/10/10_chapter2.pdf

Straipsnyje apžvelgiami patirtinio ugdymo istoriniai pamatai.

Šiaurės Ilinojaus universiteto, verslo kolegijos empirinio ugdymo centras. (2011) (ELC)

<http://www.cob.niu.edu/elc/>

Šioje puikiai struktūrizuotoje esė, Jūs rasite trumpai išdėstytą filosofiją ir metodologija empirinio ugdymo, kuris įtraukia studentus per tiesioginę patirtį.

Empirinio ugdymo modelių ir praktikos potencialas karjereje, techninėje edukacijoje ir karjereje, techninėje mokytojų edukacijoje.

<https://ejournals.lib.vt.edu/JCTE/article/view/479/656>

Šiame tyrime, atliktame Robert W. Clark, Mark D. Threeton, John C. Ewing (Pensilvanijos valstijos universitetas), nagrinėjamas patirtinis mokymas, kurio tikslas yra parūpinti autentišką kontekstą. Jame mokiniai gautų naudos iš praktikos.

Kiti šaltiniai

Grotowski, Jerzy, Skurdusis teatras, Methuen Drama, A&C Black Publishers London 1991.

3.1.2. Nuo teatrinių žaidimų...

Aristotelis "teatru" vadina apsisvalymo nuo emocinių įtampų veiksmą arba "Katarsį". Mums visiems reikia katarsio, kad nugalėtume emocijų antplūdį. Tai kaip mus paveikia įsivaizduotos skausmingos istorijos yra panašu į žmogaus poreikį įsivaizduoti dramas, kad kovotume su neteisybe mūsų gyvenimuose, įgytume pasitikėjimo savimi, nugalėtume atskirties pojūtį ar kompleksus. Nuo teatrinių veiklų/žaidimų iki teatro laboratorijų yra tam tikra evoliucija: nors dauguma veiklų panašios, bet įsitraukimas, mokinių atsidavimas, žinojimas kur jie pasirodo, procedūrų supaprastinimas ir rezultatų gerėjimas lemia, kad teatro laboratorijos labiau pageidautinos vidurinėse mokyklose.

Teatro laboratorijos pasirodė 1960 m. Jerzy Grotowski'o dėka, kurio idėjos apie sceninį judesį, kaip intelektualinių, vizualinių ir emocinių technikų apjungimą, jau buvo įsivaizduotos Konstantino Stanislavskio 20-to amžiaus pradžioje.

Mokytojai, kurie moko bendravimo teatriniais žaidimais aktyvuoja socialinių problemų sprendimo įgūdžio, pasitikėjimo, laikysenos vystymąsi ir ugdo emocinį intelektą. Teatrinių žaidimų mokymosi metu "mokiniai duoda pirmenybę pasirinkimui, ne impulsui ir išeičiai vietoj pykčio" .(Taikomosios psichologijos centras, 1996)

Šios technikos padeda nugalėti mokinių užslopintas mintis, vidinius konfliktus ir padeda jiems atsikratyti fobijų, baimių ir kompleksų. (I.Muñoz-S.Díez-JJ Izquierdo, Talleres de teatro en educación secundaria.una experiencia lúdica, (27 psl).

Mokyklos, kurios socialinių įgūdžių mokymą užtikrina teatro pamokomis praneša apie mažiau trikdančio elgesio atvejų ir retesnius ankstyvus mokyklos metimo precedentes.

Teatras mokiniams pasiūlo galimybę lengvinti verbalinį ir neverbalinį bendravimą ir strategijas sudėtingose situacijose, bei kontekstuose. Teatras dažnai siejamas su socialiniu pažinimu. Teatras gali pasiūlyti stimuliuojantį procesą besimokantiems, leidžiant išgyventi, patirti įvykį; per teatrą studentai tyrinėja pažinimą kaip: faktus, abstraktų konceptą ir socialinį eksperimentą susietus kartu.

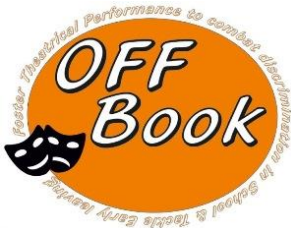
Pagrindiniai teatrinių žaidimų privalumai yra akivaizdūs:

- teatriniai žaidimai stabdo smerkimą

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

- teatriniai žaidimai pripažįsta asmeninį indėlį
- teatriniai žaidimai skatina didelį mokinių įsitraukimą apmąstant socialinius skirtumus ir raminant konfliktus klasėje.

Socialinio gyvenimo įgūdžiai teatrinuose žaidimuose perkeliama į gyvenimo įgūdžius. Vėliau jie gali būti pritaikyti sprendžiant konfliktus ir susiduriant su problemomis. Gali būti naudojami kalbant viešumoje. Naudojami suvaldyti situacijoms, kurios be teatrinų pratimų taptų nevaldomomis.

20-to amžiaus pabaigoje (1998) Newman'as įvardino skirtingus pamokų arba teatrinų žaidimų etapus anglų kalba, remiantis jų paskirtimi:

- Ledlaužiai
- Apšilimui
- Išlaisvinantieji
- Iniciatyvos žaidimai
- Pasitikėjimo kūrimo veiklos
- Komandos kūrimas
- Problemų sprendimo veiklos

Newman'as pabrėžė teatrinų žaidimų vaidmenį kaip treniruoklių skirtingiems realaus gyvenimo aspektams; jis naudojo teatrinus žaidimus anglų kalbos mokymui, bet teigė, kad studentų naudai, tokia technika taip pat galėtų būti taikoma ir kitų mokomųjų dalykų dėstymui. Teatro žaidimai tarpusavyje sieja intelektualinius, fizinius ir protinius ugdymo aspektus.

Metams bėgant, vis daugiau ir daugiau mokytojų naudoja teatrinus žaidimus remiantis Viola Spolin ir kitų autorių darbais skatinant socialinį bendravimą ir kūrybiškumo stimuliavimą. Pamokų metu, tobulėjimas ateina dėka saugios atmosferos, kurią užtikrina mokytojas, dėka pasiūlytų pratimų tinkamumo ir patvirtinamas mokinių grįžtamuoju ryšiu. Mokytojo dalyvavimas teatrinuose žaidimuose leidžia atsirasti teigiamam pokyčiui mokinio suvokime, mokytojas tampa jiems lygiavertis. Taigi, skatinami mokiniai vysto socialinius ir kalbinius įgūdžius ir demonstruoja didesnę gebėjimą susikaupti. Mokiniai liaujasi praleidinėję pamokas ir sumažėja skaičius anksčiau metančių mokyklą.

Paskutiniaisiais dešimtmečiais, pedagogika artėja prie holistinio požiūrio į mokinį, kaip žmogų ir dramatinę išraiška yra puiki priemonė stiprinti tokį požiūrį. 2014 m. Gaetano Oliva rašė apie "Ugdymo teatrališkumo" tendencijas kaip apie inovatyvią pedagogiką dėl jo naudos:

- Prisidedant prie psichofizinio kiekvieno mokinio gerbūvio;
- Duodant galimybę kiekvienam atsiverti su savo įvairove ir unikalumu;
- Skatinant įgūdžius ir vystant sąmoningumą dėl asmeninių veiksmų.

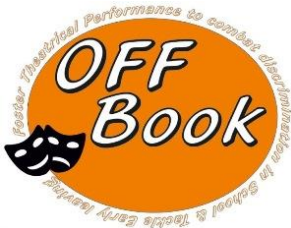
Kaip gestai ir žodžiai, verbalinis ir neverbalinis išsireiškimas yra vienodai svarbūs žmonių bendravimui, sudramatinti situaciją reiškia ją suvaidinti, dekoduoti ją ir interpretuoti visu kūnu. Mes susitinkame su kitais per rankų paspaudimus, apsikabinimus, žvilgsnius ar kreipiantis į juos vardais, dėl to gestai yra tiek pat svarbūs kaip ir kalba. Jei švietimas lavina kalbą, turėtų lavinti ir kūno kalbą.

Žmonių judėjimas išreiškiant gyvybiškumo antplūdį ir jausmus atitinkamai atsiranda 20-to amžiaus šiuolaikiniame teatre. Ir kuris dar žmogaus gyvenimo etapas galėtų būti tinkamesnis žmogaus- socialinio aktoriaus atsiskleidimui, nei vidurinė mokykla ar paauglystė? Tai būtent tas etapas, kuomet formuojasi žmogaus charakteris, ir nesunku žmogų pakreipti tapti intravertu ar ekstravertu. Metodai naudojami teatre turėtų būti naudojami ir mokyklose.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

Internetiniai šaltiniai

Šie internetiniai puslapiai pristato empirines edukacijos pradžia. Jie kreipia dėmesį į teatrinį žaidimų įtrauktį į mokyklų programas ir visuomeninį gyvenimą, naudą moksleiviams.

5 Bendradarbiavimo ar apšilimo žaidimai dramos klasėms pagal Lindsay Price

<https://www.theatrefolk.com/blog/5-collaboration-games-for-the-drama-classroom/>

Kaip nusakyta pavadinime 5 paaiškinti ir paruošti naudojimui klasėse.

Teatro žaidimai klasėms pagal Viola Spolin.

<http://www.nupress.northwestern.edu/content/viola-spolins-theater-games-classroom>

Viola Spolin's teatro žaidimai yra paaiškinti ir gali būti taikomi klasėse, perdirbant juos pagal moksleivių lygį.

StageMilk: vaidybos žaidimai

<http://www.stagemilk.com/acting-games/>

Keletas teatro žaidimų, kurie yra paaiškinti, tačiau gali būti ir patobulinti ar pritaikyti konkrečioms mokiniams, atsižvelgiant į jų amžių, lygį ir klasei keliamus tikslus.

3.1.3 ... iki teatro laboratorijų

Stiprios priežastys, kodėl teatras turėtų būti mokomuoju dalyku mokyklose:

- Teatras yra stimulus pabėgti nuo savo įtampų, pykčio, liūdesio, depresijos, nusivylimo, nepripažinimo duodant erdvės tolerancijai, empatijai kitų atžvilgiu ir teigiamiems jausmams apie save;
- Teatras paverčia mokinius mėstančiais ir dėmesingais kitiems, didinant darbo komandoje gebėjimus;
- Teatras neaukština egoistiškų atlikėjų ir suteikia pasitikėjimo droviesiems, stiprinant savo vertybių ir stiprybių suvokimą;
- Teatras moko atviro mąstymo ir supratingumo;

Kadangi pats teatras kreipia dėmesį į pasirodymą, kitas žingsnis ugdyme yra teatrinės laboratorijos, kurių resursai gali būti pritaikomi kiekvienoje mokykloje. Efektyviausi teatriniai žaidimai vyksta teatro laboratorijose. Todėl teatro laboratorijos yra prasmės suvokimo/įgyjimo procesas, minčių ir judesių apjungimas, verbalinė ir neverbalinė ekspresija vardan didesnio savęs ir kitų supratimo.

Teatro mokytojų/edukatorių vaidmuo teatro laboratorijoje yra užtikrinti šaltinius ir situacijas, kurie labiausiai tinka padėti mokiniams kurti save ir prisidėti prie pozityvaus, emocionalaus klimato, kadangi tik tuomet - kai nėra teisiami - mokiniai pradės pasitikėti aplinka ir atsivers grupei. Mokytojai užtikrina akademinį reguliavimą mokiniams su fizinėmis ar protinėmis negaliomis, bandydami įtraukti juos į bendrą grupę.

Bėgant metams, teatriniai žaidimai teatro laboratorijų viduje buvo vadinami "fiziniu veikimu" ar paprasčiausiai "judesiu" ar "trenazu". Nepaisant kaip vadinama, technika paplito visame pasaulyje skirtingose veiklos srityse: komandos formavimo sesijose su kompanijomis, įvairių rūšių ir dalykų kursuose, stovyklose ar net sporto klubuose. Tačiau efektyviausia ir labiausiai tinkama yra technika taikoma vidurinių mokyklų ugdyme, geriausiu mokinio gyvenimo etapu: paauglystėje - kuomet jie gali patys formuoti savo asmenybę.

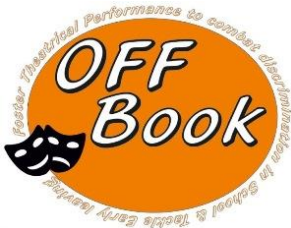
Kita priežastis, kodėl šie žaidimai atrodo sukurti būti naudojami šiomis dienomis yra kad žmonės vis labiau ir labiau gyvena virtualiai, taigi tik dar labiau, nei kada nors jiems reikalingas švietimas kaip prisitaikyti prie pokyčių realiame pasaulyje klasėje ir paruošti juos bendravimui ir savęs išreiškimui realioje visuomenėje.

Mokiniams, teatriniai žaidimai yra lengvumo gavimo plėtra bendraujant su vienas kitu ir aplinka išgalvotame pasaulyje, ne pamokose. Jie atstovauja aiškumo stiprinimą mokinių pareiškimuose apimant ir istoriją, ir potekstę. Teatriniai žaidimai skirti mokiniams imtis emocinės atminties, kas reiškia, kad jie randa asmeninę,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

analogišką ir emocionalią situaciją, kuri jungiasi su duotomis žaidimo aplinkybėmis. ("Emocinė atmintis" pagal Stanislavskį: Kūno kalba yra raktas atrakinti sielą" čia cituota pagal Blumenfeld iš Stagecraft, 72 psl.) Teatrinių žaidimų vertinimas yra padaromas iš:

- Asmeninės refleksijos;
- Asmeninės/grupės analizės;
- Dienoraščių
- Žaidimų aptarimų po sesijų

Dauguma teatro/ dramos centrų vykdo teatrinę edukaciją, bet teatro laboratorijų metodas vis dar nėra paplitęs mokyklose taip kaip turėtų būti.

Internetiniai šaltiniai

Empirines edukacijos asociacija yra tarptautinė bendruomenė susidedanti iš pedagogų ir praktikų, kurie siejami bendro tikslo: praturtinti gyvenimus empiriniu ugdymu.

<http://www.aee.org/>

Čia mes galime rasti straipsnius ir žurnalus apie empirinį mokymą, bei įvedimą į teatrinis žaidimus ir teatro laboratorijas.

Teatras ir pedagogika švietimo istorijoje.

<http://www.tonosdigital.com/ojs/index.php/tonos/article/viewFile/1215/745>

Tai Vicente Cutillas Sánchez bandymas analizuoti aktyvią pedagogiką teatro žaidimuose ir net teatro laboratorijose.

Teatras vaikų švietime,

<https://www.feandalucia.ccoo.es/docu/p5sd6972.pdf>

Šis by Sofía Domínguez Martínez straipsnis kalba apie teatro vaikų švietime svarbą.

Teatras ir švietimas, pagal Ma Dolores Sánchez Gala

<http://www.iacat.com/revista/recreate/recreate07/Seccion3/3.CD.%20%20lola%20Sanchez%20Gala.%20EATRO%20Y%20EDUCACI%C3%AEN.pdf>

Šiame straipsnyje pristatomas teatrinių laboratorijų poveikis studentams, mokykloms ir švietimo sistemai.

Gaetano Oliva, Teatrinis ugdymas vidurinėje mokykloje, mene ir kūne, Edukacijos fakultetas, Katalikų universitetas, Milanai, Italija, 2014.

<http://www.scirp.org/journal/PaperInformation.aspx?PaperID=51457>

Ši knyga savo tema ir tikslu, paaiškina kodėl vidurinės mokyklos metai yra geriausi moksleiviui dalyvauti teatrinėse laboratorijose.

Kiti šaltiniai

Teatro svarba mokyklos mokymo programoje, pagal Progeso mokytoją, 2017 m. liepos 11 d.

LearnThroughExperience.org;

Gas, M.A., Gillis, H.L., Russel, K.c., (2012) Nuotykių terapija: teorija, tyrimas ir praktika, New York, NY: Routledge.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3.1.4 Teatro laboratorijų sukūrimo pagrindinėse mokyklose privalumai

Jerzy Grotowski sukūrė pirmąją "teatro laboratoriją". Savo knygoje "Skurdžiojo teatro link" jis mini, kad teatras tampa pažinimo priemone aktoriui kaip žmogui. Laboratorijos tikslas yra atrasti žmogų, kuris egzistuoja už aktoriaus ir mokinio, ieškant jo veiksmų kilmės, vertybių suvokimo ir poreikio socializuotis.

Teatro Laboratorija (TLab) yra draugiška aplinka, kur mokinys gali vystyti savo psicho-fizinį gerbūvį be baimės būti teisiamas, kadangi laboratorija sukurta stipriu pagarbos kitiems pagrindu. Mokinių spontaniškumas vystysis nuo emocinės ir intelektualinės saviraiškos link savęs kaip stiprios asmenybės kūrimo. Jaunas mokinys, kaip visi žmonės, yra santykiškai su kitais susijusi, visuomeniška būtybė, taigi jam teks funkcionuoti grupėje visą savo gyvenimą. Vien tik klasikinis švietimas tam jo paruošti negali. Tai jo atspindys kituose padės jam suvokti save. Tai dar kartą patvirtina sąsają tarp teatro ir švietimo, pagrinde vidurinėse mokyklose. Teatro laboratorijos taip pat duoda mokiniui galimybę pažvelgti į savo praeitį ir dar kartą išgyventi savo poelgius situacijoje ir tapti sąmoningu jų stiprumo ir pozityvumo procese; viskas per fizinį ritmą ir labiau struktūruotus pratimus.

Naujų technologijų kuriamas susvetimėjimas, įtakotas varginančių socialinių įgūdžių virtualioje erdvėje, kuomet bendravimas tampa sunkiu realiame pasaulyje, teatro laboratorijos yra nutraukiamas, jei tokia laboratorija yra vidurinėje mokykloje, kad būtų efektyvesnė.

Mokinių auditorijos, vizualinis ir kinetinis požiūris vysto dėmesį, empatiją ir sensorinius duomenis, bei gali stimuliuoti emocinį intelektą ir ugdomus emocinius įgūdžius.

Teatrinė žaidimų bandymai pabrėžia techninius gebėjimus valdyti ir kontroliuoti aplinkybes teatro laboratorijose, taigi mokiniai tampa rūpestingesni savo bendraamžiams.

Teatro laboratorijoje, socializacija stiprina mokinių, padeda jam siekti neribojamo vadovavimo ir savo kūno ir balso išraiškos individualiose ar grupinėse veiklose.

Teatro laboratorijos leidžia mokiniams tyrinėti ir atpažinti savo galimybes ir potencialus, metodus ir pasirinkimus, kartu apjungiant dramatinės struktūros elementus ir vystant savo unikalią socialinę asmenybę. Mokinių refleksija po teatrinė žaidimų teatro laboratorijoje leidžia jiems mąstyti apie artistinę veiklą, kurią vysto ir kurti sąryšį su savo gyvenimais.

Teatro laboratorijos veiklą metu, mokiniai vysto **reprodukcinę vaizduotę** - tai jiems leidžia imituoti ir interpretuoti kitų produktus - ir taip pat **kūrybinę vaizduotę** - tai leidžia jiems improvizuoti ir perkelti naujai įgytus įgūdžius į realaus gyvenimo situacijas: darbo pokalbius, dirbant atsakingą darbą, greitai priimant sprendimus ir pan.

Teatro laboratorijose, studentai išvystys savo estetinį sąmoningumą ir per tai identifikuos save, kas leis jiems:

- Išreikšti savo idėjas, jausmus, emocijas ir pojūčius.
- Atsikratyti fobijų, prietarų ar tendencijos smerkti kitus žmones.
- Priimti žmonių ir idėjų įvairovę.

Teatro laboratorijų veiklos kurs estetinį pasitenkinimą (katarsį), vystys meninį jautrumą ir empatiją mokiniuose.

Internetiniai šaltiniai

Teatras, kaip pedagoginis įrankis mokymo ir mokymosi procese, pradinėse ir vidurinėse mokyklose.

<http://www.escuelasaprenden.org/articulo.php?articulo=Antologia%20Teatro%20Herramienta%20Didactica&ambito=%C3%81mbito%20de%20Aula&dossier=Educaci%C3%B3n%20F%C3%ADstica%20y%20Art%20C3%ADstica>

Tai Eduardo Villapando Macías žodis apie teatro naudą pradinėse ir vidurinėse mokyklose, tuo laikotarpiu, kai formuojasi mokinio asmenybė.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

Europos teatro laboratorijos svetainė.

<https://www.europeantheatrelab.eu/openlabs/>

Čia pabrėžiami įsteigtų teatro laboratorijų privalumai ir suteikiama nauda studentams ir besimokantiems.

Dramos žaidimai vaikams

https://www.amazon.com/Drama-Games-Kids-Todays-Theatre-ebook/dp/B01DCPPSUQ/ref=sr_1_1?s=digital-text&ie=UTF8&qid=1520274973&sr=1-1&keywords=denver+casado+drama+games+for+kids

Ši Denver Casado knyga yra pripildyta informacijos mokytojams ir dėstytojams, norintiems suprasti draminių žaidimų svarbą mokinių gyvenimams ir švietimui.

Skurdžiojo teatro link

https://monoskop.org/images/e/e2/Grotowski_Jerzy_Towards_a_Poor_Theatre_2002.pdf

Ši Jerzy Grotowski knyga pristato teatro laboratoriją, jos istorija ir efektyvumą. Joje yra paaiškinti metodai ir pratimai.

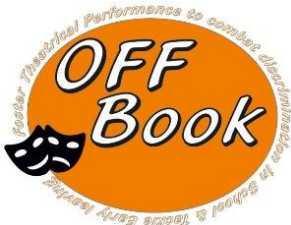
3.1.5 Išvados. Teatrinų žaidimų teatro laboratorijose ypatumai.

- Jie suteikia pirmenybę unikalumui ir vientisumui mokinių asmenybių vystyme, pasitelkiant platų socializacijos ir įtraukimo konceptų diapazoną.
- Mokinių intelekto estetinė funkcija yra sustiprinama, kai jie mezga kontaktą su metaforų, fikcijos pasauliu ir duoda jiems paskatą studijuoti ir pasiruošti darbo rinkai.
- Teatriniai žaidimai lavina kūrybinį mąstymą, kadangi leidžia mokiniams surasti savo pačių bendravimo kodus, pasiekti savos ekspresijos ir lengvumo būnant grupėje su kitais mokiniais. Tai leis jiems užaugti socialiai sveikomis asmenybėmis.
- Tapdami sąmoningi savo mintims, kūnui, balsui ir veiksams ir priimant kitų veiksmus grupėje, mokiniai kurs estetines situacijas, kas ves prie refleksijos, dialogo ir konstruktivių diskusijų, todėl tokios situacijos padės jiems vėliau gyvenimiškas situacijas vertinti objektyviai.
- Pozicijų ir kelių sprendžiant konfliktus analizė - daroma iš skirtingų vaidinamų vaidmenų - skatins vertybių ir principų susiformavimą, kas padės mokiniams socialiniame gyvenime.
- Teatro laboratorijos padeda mokiniams didinti savo pajėgumą priimti sprendimus, remiantis platesnėmis perspektyvomis, padedant teatriniais pratimams, kurie leidžia jiems būti labiau sąmoningiems dėl savo sprendimų pasekmių.
- Teatro laboratorijos lengvina mokinių įsiliejimą į visuomenę, kadangi praktikuojamas darbas grupėse leidžia mokiniams pajusti dalyvavimą ir įsitraukimą, kol jie pasiekia rezultatų, džiaugdamiesi bendromis pastangomis.
- Teatriniai žaidimai stiprina asmeninį saugumą kadangi jie įgalina mokinius atrasti savo pačių galimybes, sąveiką žaidime ir priklausomybę nuo bendraamžių.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

- Mokiniai įgyja nuostabią žinutę, kurią menas siunčia jiems į ateitį, stiprinant jų tikėjimą ir darbą vardan kokybės ir harmonijos jų ir aplinkinių gyvenimuose.

Apibendrinant, mes teigiame kad teatriniai žaidimai teatro laboratorijose yra vertinga priemonė sprendžiant ankstyvą mokyklos metimą ar nelankymą vidurinių mokyklų švietime. Jie prisideda prie empatijos, įsitraukimo, bendravimo tarp mokinių nesmerkiant įgijimo.

Internetiniai šaltiniai

Didaktika ir teatras

<http://bdigital.uncu.edu.ar/2904>

Trozzo, Ester, Sampedro, Luis knyga mums pasakoja kaip besimokančiojo kūnas gali būti komunikacijos ir išraiškos priemone. Ji pabrėžia, kaip įveikti kultūrinius stereotipus naudojant teatro žaidimus. Taip pat aiškina, kaip jie padeda išlaisvinti protą (padaryti jį lankstesnį), bei ugdyti mokinius kaip asmenybes.

Skaitymo horizontai: dramos naudojimas klasėse

http://scholarworks.wmich.edu/reading_horizons/vol33/iss5/6/

Šis J.Lea Smith, J.Daniel Herring darbas parodo, kaip suteikti draminiai įrankiai gali tapti galingu įrankiu mokinių rankose, bei kaip jis gali padėti susieti mokymąsi su turiniu ir realiu gyvenimu.

Vaikų teatras: paradigma, pagrindas ir šaltinis

<https://books.google.ro/books?id=mjw9kOHIGcMC&pg=PA15&lpg=PA15&dq=Internet+resources+for+theatre+laboratories&source=bl&ots=25bpYh4Yuu&sig=KFBzAAjc2PCrftw0fbXWtJdOZg&hl=ro&sa=X&ved=0ahUKEwilsOiwlnaAhVEPFAKHw1DvcQ6AEIYTAH#v=onepage&q=Internet%20resources%20for%20theatre%20laboratories&f=false>

Ši Kelly Eggers, Walter Eggersunderlines knyga nurodo, kaip teatras tampa įrankiu mokinių ir mokytojų rankose, siekiant įveikti drovumą, ugdyti empatiją ir praplėsti savo akiratį.

Šie darbai pristato, paveikliausias veiklas ir žaidimus skirtus mokiniams su padidinta mokyklos nebaigimo rizika.

Video demonstracija

<https://www.youtube.com/watch?v=Vh2tNfTTbUU>

Kaip teatrinė edukacija gali išgelbėti pasaulį | Rachel Harry

Sekančiose trijose nuorodose rasite pamokas vykstančias "Teatre, Kuris Neturi Nieko Bendra Su Vaidyba". Jos gali padėti moksleiviams tapti tvirtesniais, analitiškesniais, nesmerkiančiais, empatiškais ir suteikti jiems holistinį požiūrį į įvairias socialines situacijas.

- <https://www.youtube.com/watch?v=IBsIHZRA2ho>
- <https://spolingamesonline.org/>
- https://archive.org/stream/improvisationfor010408mbp/improvisationfor010408mbp_djvu.txt

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3.2. Geriausių praeityje vykusių projektų pavyzdžiai.

Gerai pavyzdžiai iš jau egzistuojančių projektų atkeliavo iš Europos. **Danijoje**, Kultūros ministerija įkūrė „Vaikų ir kultūros tinklą“. Tikslas yra koordinuoti veiklas vaikų aplinkoje, kultūra ir menai ir vaidyba kaip patariamoji Kultūros tarybai. Tinklas suburia atstovus iš visų keturių ministerijos institucijų ir trijų ministerijų: Danijos bibliotekų ir medijų agentūra, Nacionalinė kultūros paveldo agentūra, Meno taryba, Danijos kino institutas, Kultūros ministerija, Švietimo ministerija ir Socialinės gerovės ministerija. Agentūra teikia patarimus Danijos kultūros ministrui ir dalyvauja, nustatant ir įgyvendinant, Vyriausybės kultūros politikos tikslus. Kitas uždavinys – paskirstyti lėšas asmenims ir organizacijoms bei institucijoms, kurios rinktų, apdorotų ir skleistų informaciją ir išvadas, skatinančias kultūros plėtrą.

Agentūra nuolat ieško profesionalių ir inovatyvių metodų, norėdama optimizuoti išteklių naudojimą, siekdama vyriausybės kultūros politikos tikslų, ir tai užtikrina, kad visos vyriausybės dotacijos vaikams, kultūrai ir menams būtų išleidžiamos efektyviausiu ir veiksmingiausiu būdu. Tinklas taip pat turi savo internetinį puslapį, siūlantį leidinių paslaugą, kurioje pateikiami šiuo metu su vaikais vykstančių menų ir kultūrinių renginių pavyzdžiai, kurie vyksta dienos centruose, mokyklose ir švietimo įstaigose ir sukurtos skatinti kitas agentūras imtis tokios praktikos.

Maltoje, organizacija pavadinimu Maltos paveldas įkūrė Švietimo skyrių. Edukacijos programų departamentas kartu su Maltos paveldu stengiasi kurti tokią mokymosi aplinką, kuri taikytų įvairias programas, tematinius renginius ir kitas veiklas, norint paremti maltiečių švietimą ir kitus užsienio moksleivius, taip pat ir įvairaus amžiaus Maltos svečius. Departamentas nuolat siekia kurti naujoviškas neoficialaus pobūdžio švietimo priemones, kurios yra tinkamos dabartiniam lauko mokymuisi bei pritaikyta viso gyvenimo mokymui. Pagrindiniai įsipareigojimai: specializuotų, su švietimu susijusio, paveldo išteklių teikimas; partnerystė su vietos švietimo įstaigomis stiprinimas ir jų kūrimas; pagalba kultūrinio švietimo veiklai. Europoje mes taip pat galime rasti mažų organizacijų, kurios pasitiki ir prisijungia TE (teatro edukacijoje) idėją atgyti šiomis dienomis. Yra įmonių, kurios vis dar pripažįsta, kad reikia autentiškumo mokymo metodų. Pavyzdžiui, **Jungtinėje Karalystėje**, yra įmonė *Big Brum*, įkurta 1982 m. Ši bendrovė toliau plėtoja praktiką mokyklose, nors nuolat susiduria su rėmėjais ir suvokia švietimo prioritetus. Be to, yra dar ir Leeds Tie. Ji buvo įkurta 1993 m. Šiuo metu bendrovėje dirba trys nuolatiniai darbuotojai, kurie kuria ir teikia programas bei dirbą visą darbo dieną. Jie kuria savo projektus ir kūrinius, dažnai dirba bendradarbiaudami su kitomis teatro kompanijomis, dramaturgais ir įvairiais specialistais, dirbančiais su žmonėmis, gyvenančiais sudėtingomis aplinkybėmis, teikia didelę įtaką intervencijoms remti organizacijas, sprendžiančias socialinę atskirtį. Programos pristatomos dalyviams savo vietoje arba profesinėje erdvėje. Leeds Tie darbas su benamiais, tėvų grupėmis, moterų grupėmis, įkalinimo įstaigomis, pabėgėliais, nušalintais mokiniais, rizikos grupei priklausančiais mokiniais, besimokantiems pagal jaunimo mainų programas, profesionalams, kurie yra CPD programų dalis, ir tiems, kurie galėtų pasinaudoti jų paslaugomis. Tačiau parazituojančių organizavimo problema vis dar neišspręsta. Mes vis dar neturime mokslinių įrodymų, kad programa yra gera ir efektyvi. Tačiau mes galime būti kaip R. Wooster ir tikime, kad ateityje bus stipri ir sėkminga programa, kuri suteiks vaikams įrankių, tokių kaip kritinis mąstymas, analizė, visko aptarimas, pozityvus mąstymas vertinant neigiamus dalykus, suprasti jų sprendimų rezultatus ir žinoti, kad jie nėra bejėgiai. Žvelgiame optimistiškai ir tikime, kad tie vaikai turės spalvingą vaizduotę, bus kūrybiški ir drąsūs veikti ir dalyvauti. Ir visada bus tikimybė, kol mes darysime tą patį.

Norvegijoje – nacionalinis Norvegijos švietimo ir menų kultūros centras, įsteigtas 2007 m. ir įsikūręs Bodo universiteto koledže. Centras yra profesionaliai įsikūręs Norvegijos švietimo ir mokymo direktorate, administruojant Nordlando universitetą. Centras atsiskaito tiesiogiai Norvegijos švietimo ir mokymo direktoratui, kuriam Švietimo ir mokslų ministerija buvo deleguojama atsakomybė už nacionalinius centrus. Tikslas yra palengvinti aukštesnės kokybės meno ir kultūros dalykus darželiuose ir pradiniam bei viduriniame mokyme. Nacionalinio centro veikla yra siekiama daugiau įsitraukti ir labiau domėtis švietimo,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

meno ir kultūros temomis. Centras turi pasiūlyti vaikų darželių ir mokyklų lyderius, mokytojų ir ikimokyklinio ugdymo pedagogų paramą ir kompetenciją, stiprinant savo darbą švietimo, meno ir kultūros srityse. Be to, centras turi bendradarbiauti su atitinkama aplinka šiose temose nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu.

Geras šio tinklo efekto pavyzdys – projektas prieš patyčias.

Norvegijoje yra Švietimo įstatymas, kurio tikslas – užtikrinti mokiniams teigiamą mokyklos aplinką. Pagal šį įstatymą vaikai ir jaunuoliai turi teisę augti ir mokytis aplinkoje, kurioje nėra įbauginimo. Todėl mokyklos privalo imtis veiksmų, kai kyla priekabiavimas. Tai yra priežastis, kodėl gimė projektas *Zero*. *Zero* – tai programa, skirta kovai su pykčiu, kurią mokyklos gali naudoti, norint užkirsti kelią patyčioms ir jas sumažinti. Stavangerio universiteto Elgsenos tyrimų centras sukūrė Nacionalinio meno ir švietimo centro remiamą programą. Viena iš pagrindinių programos principų – patyčių nusikaltimas, o mokyklos darbuotojai yra atsakingi už tai, kad būtų laikomasi šios nulinės tolerancijos principo autoritetingu, bet ne autoritariniu būdu. *Zero* suteikia mokyklos darbuotojams reikiamas žinias ir įgūdžius:

- pripažinti patyčias
- spręsti patyčių problemas
- užkirsti kelią ateities patyčioms
- užtikrinti, kad patyčių prevencija būtų integruota į mokyklos kasdienį darbą.

Be *Zero* mokiniai aktyviai dalyvauja mokyklos darbe, kad sukurtų aplinką, kurioje nėra patyčių. Skirtingų amžiaus grupių mokinių atstovai yra ypatingai atsakingi, aktyviai dalyvauja ir tėvai. Pradinis *Zero* programos įgyvendinimas trunka vienerius metus. Per šį laikotarpį mokykla gauna paramą iš vieno ar dviejų patarėjų. Be mokytojų knygos, *Zero* pateikia ir studentų tarybos idėjų knygą, veiksmų planą ir filmus. Patirtis rodo, kad aiškiai orientuota ir sisteminga programa, skirta individams ir sistemoms mokyklose yra veiksminga, norint užkirsti kelią patyčioms. Ilgalaikis įsipareigojimas suteikia geriausius ir ilgalaikius rezultatus.

Internetiniai šaltiniai

Kultūros ir pilių agentūra.

<https://english.slks.dk/english/about-the-agency/>

Agentūra teikia patarimus Danijos Kultūros Ministrui ir dalyvauja nustatant bei įgyvendinant vyriausybės kultūros politikos tikslus. Svetainėje siūloma leidinių paslauga, kurioje yra šiuo metu Danijos vykdomų meno ir kultūros renginių pavydžiai su vaikais dienos centruose, mokyklose ir kultūros įstaigose, skirtose paskatinti kitus imti agentūros praktiką.

Euridyce tinklas

<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/>

Eurydice yra 42 nacionalinių padalinių tinklas, įsikūręs visose 38 *Erasmus+* programos šalyse. Užduotis yra paaiškinti, kaip organizuojamos švietimo sistemos Europoje ir kaip jos veikia. *Eurydice* skelbia nacionalinių švietimo sistemų aprašymus, lyginamąsias ataskaitas, skirtas konkrečioms temoms, rodikliams ir statistikai, taip pat naujienoms ir straipsniams, susijusiems su švietimo sritimi.

Dėmesio: ar mums reikalingas muzikos švietimas mokyklose?

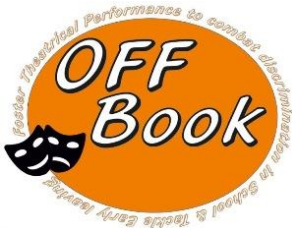
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/focus-do-we-need-music-education-schools_en

Kartais šalys žiūri į muzikos ir meno švietimą kaip į prabangos papildymą mokymo programoje, o ne vientisą, fundamentinį pamatą. Pastebėta, kad kai kuriose Europos dalyse muzikinio ugdymo pareiga buvo išimta iš mokyklų ir siūloma tik kaip neprivaloma užsiėmimų veikla. Nors privalomosios mokyklos mokymo programos užtikrina daugiau mokymosi galimybių, šis muzikinio ugdymo už mokyklos ribų nustatymas gali paskatinti nevienodą aprūpinimą ir gali sustiprinti socialinę nelygybę.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

Leedstie

<http://leedstie.co.uk/about-us/>

Sėkmingo projekto internetinis puslapis, kuris egzistuoja šiomis dienomis.

Big Brum edukacijos teatras

<https://www.bigbrum.org.uk/>

Sėkmingo projekto internetinis puslapis, kuris egzistuoja šiomis dienomis.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3.3 Teatro Laboratorija (TLab) kaip mokymosi ir socialinių įgūdžių ugdymosi erdvė

OFF-Book Teatro Laboratorija yra emocijų, kognityvinių ir žmonių elgesio komponentų ir jų kūrybiškumo potencialas mokymo proceso centre. *OFF-Book* teatro laboratorija yra apibūdinama kaip privilegijuota mokomoji priemonė, kad atitiktų mokymo poreikius, kurie nėra visiškai įtraukti į tradicinius mokymus. Teatras atskleidžia žmonių potencialų požiūrį, skatina laisvą išraišką, skatina santykių valdymą ir gebėjimą individualiai ir kolektyviai reaguoti į susidariusius stimulus. *OFF-Book* teatro laboratorija yra erdvė, kurioje galima individualiai ir kolektyviai realizuotis.

OFF-Book teatro laboratorija dirba dviem lygiais:

- 1) grupiniu;
- 2) individualiu.

Analizuojant pirmąjį punktą, iš karto matyti, kad teatro laboratorija yra privilegijuota erdvė mokytis socialinio elgesio, o ne tik „dramatinio meno“ mokykla, kuri daugiausia dirba su racionaliojo pažinimo sritimi.

OFF-Book Teatro laboratorija neoficialiose mokyklose yra ugdomojo mokymo paskirtis, o tai yra vieta, kurioje mokiniai gali rasti kelių ugdant ryšius. *OFF-Book Teatro laboratorija* mokinių dėmesį sukoncentruoja į procesą, bet ne į produktą. Sutelkti dėmesį į tai, kaip vykdoma veikla, o antrasis rezultatas pateikia galutinį rezultatą. Galutinis rezultatas, kuris yra rodomas visuomenei, turi būti formaliai tikslus ir vertingas, atsižvelgiant į estetinius standartus, tačiau svarbiau, kad moksleiviai-aktoriai ir visi, kurie dalyvauja, vykdo mokymosi veiksmingumą. Ši dimensija, kurioje atliekamas visas darbas su studentais yra aiškiai paskelbtas atidarant *OFF-Book Teatro laboratoriją* ir leidžia studentams judėti komforto zonoje, neatsižvelgiant į teismo procesą. Tarpusavio ryšiai yra sukurti per bandymų ir klaidų mechanizmus, kurie nėra atskiriami tradicinio mokymosi kontekste. Ši atmosfera padeda grupei priskirti ir studentų pastovumą mokyklose.

Analizuojant antrąjį punktą, mes matome *OFF-Book teatro laboratoriją* kaip privilegijuotą augimo vietą, kurioje studentas nuolat apmąsto savo kūno panaudojimą. Pagrindinis veikėjų tikslas yra išsamiai suprasti jų potencialą ir jų ribas, kad jie galėtų geriau išreikšti save ir bendrauti. Šiame progresuotojo savianalizės kelionėje pirmasis aktorius žingsnis yra kiekvieno jo fizinio aspekto eksperimentavimas, pažinti savo kūno ir visos savo išraiškos potencialą. Savo kūno pažinimas reiškia ritmo ir komunikacijos metodų suvokimą. Norint pasiekti šį tikslą, mokiniai-aktoriai dalyvauja veikloje, kuria siekiama įgyti jų kūniškumą pradiname *OFF-Book Teatro laboratorijos* etape.

OFF-Book Teatro laboratorijos yra konkreti ir virtuali erdvė, kurioje galima eksperimentuoti, kurti ir analizuoti visą pirmiau išvardytą dinamiką.

Internetiniai šaltiniai

Mokymosi erdvės tolesniam ir aukštajam mokslui

<http://aleximarmot.com/userfiles/file/Spaces%20for%20learning.pdf>

Ataskaitoje apžvelgiamos mokymosi ir mokymo tendencijos, kurios atlieka svarbų vaidmenį formuojant fizinę mokymosi aplinką (3 skyrius). Apibendrinami mokymosi erdvių veiksmingumo įrodymai, kartu su poveikiu tvarumui, tankumui, panaudojimui ir erdvės valdymui (5 skyrius).

Studentų praktika ir jų įtaka mokymosi erdvėms

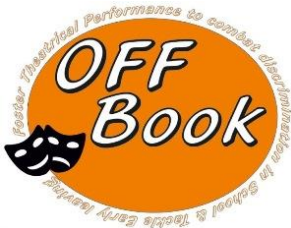
<https://www.educause.edu/research-and-publications/books/learning-spaces/chapter-5-student-practices-and-their-impact-learning-spaces>

Straipsnyje kalbama apie studentų elgesį ir kaip jie nebeapsiriboja kompiuteriniais terminais; patalpų ir laiko erdvės gali tapti studijų sritimis ar socialine erdve tol, kol yra prieinamas interneto ryšys. Jame kalbama apie neformalios erdvės svarbą kaip erdvę, kurioje žmonės gali kurti socialinius įgūdžius.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3.4 Kaip Planuoti Teatro Laboratoriją: dalyvių (mokytojų ir edukatorių) skaičius ir tipologija

3.4.1 Reikiamos vietos/aplinkos pobūdis

Norint organizuoti teatro laboratoriją, tenka susidurti su keletu techninių problemų. Filosofija *OFF-Book* ir *Teatro švietime* (TIE) iš principo yra tobulinti mokinių patirtį ir mokyklos terpę, todėl reikia pristatyti šiek tiek techninės informacijos apie reikalingą aplinką.

Pirmiausia, įsitikinkite, kad erdvė nepavojinga, ypač fiziniam darbui. Patikrinkite grindis, sienas; venkite daiktų, kurie gali tapti kliuviniais ar barjeriais. Būtų naudinga pradėti darbo sesijas pakviečiant mokinius vaikščioti po kambarį ir atkreipti dėmesį į erdvės charakteristiką.

OFF-Book Teatro laboratorija reikalauja tuščios erdvės, ne per mažos ir ne per didelės. Vidutinei moksleivių grupei reikėtų didesnio kambario nei mokyklinė klasė, bet mažesnio nei mokyklos sporto salė. Atkreipkite dėmesį, kad būtų užtekinai vietos žmogui gulėti ant grindų neliečiant vienas kito ar stovint plačiai išskėstomis rankomis. Svarbu vengti dėmesį blaškančios aplinkos, akustiškai ar vizualiai. Būtų gerai jei kambarys (patalpa) būtų kuo neutralė.

Tai erdvė, kurioje mokiniai jausis patogiai, saugiai ir laisvai, lyg būtų ne mokykloje, o kažkur kitur.

Valymas taip pat reikalingas, jeigu dirbama ant grindų ar basomis. Valymas taip pat gali būti mažas ritualas daroma prieš ir po kiekvieną sesiją. Mokiniai tarpusavyje gali nuspręsti dėl valymo tvarkaraščio.

Akivaizdu, visos šios rekomendacijos yra pageidautinos, bet nebūtinos. Projektai ir mokiniai lengvai prisitaikys. Kaip bebūtų, šiais rekomendacijas verta turėti galvoje. Pavyzdžiui, *OFF-Book Theatre Laboratorija* gali vykti toje pačioje klasėje, kur mokiniams vyksta pamokos.

Tuo atveju, mes patariame išstumti stalus ir kėdes iš kambario - taip saugiau, išvalyti erdvę ir pakeisti kiek įmanoma labiau (pavyzdžiui, su kitomis lempomis, ar tiesiant kilimą ir t.t.)

Sukuriant keletą ritualų (nusiauti batus, persirengti, pradėti su muzika ir t.t.), galite leisti mokiniams pajusti, kad jie dalyvauja kažkame visiškai skirtingame nuo įprastų mokyklinių pamokų, duoti galimybę įžengti į ne kasdienišką erdvę.

Kartais gali būti naudinga pakeisti įpročius, pavyzdžiui, pravedant sesiją lauke, gamtos kontekste arba net mokyklos kieme, leidžiant mokiniams patirti skirtingas erdvines patirtis, erdvėse, kuriose jie praleidžia didžiąją savo laiko dalį.

Internetiniai šaltiniai

Vaikams be batų "geriau sekasi klasėje", pagrindiniai tyrimai.

<http://www.independent.co.uk/news/education/education-news/schools-encouraged-to-adopt-no-shoes-policy-to-improve-pupils-learning-and-behaviour-a7044576.html>

Šis dešimtmetį trukęs tyrimas, rėmėsi Skandinavijos pavyzdžiu. 25 jame dalyvavusios mokyklos nustatė, kad vaikai yra labiau linkę įsitraukti į "nešvarią" aplinką.

Empatija, pagrindinis moralinių studijų komponentas.

<https://www.thestar.com.my/news/education/2015/01/18/empathy-key-component-in-moral-studies/>

Yra įvairių empatijos apibrėžimų. Skirtingi teoretikai ir psichologai siūlė juos vis kitokius. Vienas iš jų yra Feshach. Jis teigė, kad empatiją turi tiek pažinimo, tiek ir emocijų komponentą.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3.4.2 Kiekvieno užsiėmimo trukmė Ir visos Teatro Laboratorijos trukmė bei dažnumas

OFF-BOOK tikslas yra sėkmingai dirbti ties sunkumais, sukuriant pozityvią terpę mokykloje, tarp bendraamžių, ir tarp mokinių ir mokytojų. Efektyviausias pasiūlymas šiam tikslui yra reguliari laboratorijos institucija, kurios trukmė būtų maždaug mokslo metai, kartą per savaitę. Nuo dvidešimt iki trisdešimt susitikimų po vieną ar dvi valandas turėtų veikti puikiai.

Dviejų valandų trukmės susitikimas užtikrins gilesnį darbą. Tiesą pasakius, mes visada siūlome, laboratorijos sesijų metu turėti du skirtingus metodus: mentalinį ir fizinį.

Pavyzdžiui, pradžioje ir pabaigoje susitikimo, naudinga paprašyti moksleivių apsvaistymo apie pasirinktą kelią ar darytus pratimus arba minčių apie argumentus. Bet labai svarbu atskirti šiuos momentus nuo kito darbo, kuriame mentalinis metodas turėtų būti atmetamas. Prisiminkite, kad šiuo pasiūlymu bandoma sumažinti racionalizavimo ir smerkimo galimybę, ir atstatyti emocijų, kūno kalbos pirmapradiškumą, duodant laisvę būti pačiu savimi.

Jei nėra galimybių vykdyti pilną laboratorijos sesiją, gali būti naudinga vidutinės trukmės laboratorija: dešimties susitikimų po vieną ar dvi valandas. Akivaizdu, kad dėl laiko stokos, reikia labiau susikoncentruoti į darbo temas. Pavyzdžiui, jei laboratorijos tikslas susidurti su patyčių fenomenu, dešimt susitikimų turi būti koncentruoti į tai. Tokiu atveju nerekomenduojama dirbti vardan finalinio pasirodymo. Tai sukeltų per daug streso, nes nepakaktų laiko įsisavinti medžiagą. todėl geriau siekti kitokio tipo grįžtamojo ryšio.

Kitu atveju, intensyvus ir koncentruotas darbas gali būti naudingas. Pavyzdžiui, trys pilnos dienos kaip seminaras, iš viso apie dvidešimt valandų. Tokio tipo darbas labai skiriasi nuo kitų variantų. Tai labai intensyvi patirtis, galinti duoti gilių rezultatų, ypač santykiuose tarp dalyvių ir schemų dekonstrukcijų, padedantis sunkiam darbui atsakyti barjerų. Šis pasirinkimas, pedagogiškai žvelgiant, rizikingesnis nei kitu du, todėl rekomenduotinas patyrusio edukatoriaus vadovavimas.

Internetiniai šaltiniai

Empirinis ugdymas Vašingtone: moksleivių motyvacijos ir lūkesčių

tyrimas. <https://books.google.it/books?id=Kx8hBQAAQBAJ&pg=PT50&dq=Effective+experiential+learning:+Block+of+time+needed+in+primary+school&hl=it&sa=X&ved=0ahUKEwj7m8e27azaAhXF2KQKHSLtAJUQ6AEIYTAL#v=onepage&q=Effective%20experiential%20learning%3A%20Block%20of%20time%20needed%20in%20primary%20school&f=false>

Santrauka: Joli Barker parašytas praktinis empirinio ugdymo vadovas pasakoja apie užsiėmimus, reikalingus išteklius ir medžiagas. Taip pat pristato paveikų veiksmų planą, kurio laikantis dalyviai įgis efektyvaus mokymosi patirtį. Joli Barker kalba apie teoriją ir praktinius klausimus. Pvz., Kaip planuoti būsimą užsiėmimą ir laiką reikalingą empirinio mokymosi metodo patirimui įgyvendinti.

Empirinis švietimas reikalauja laiko, o jo mokiniai - paramos

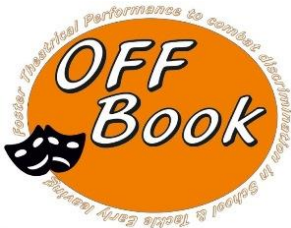
<https://www.sciencedaily.com/releases/2016/03/160323185653.htm>

Santrauka: Praktiniai užsiėmimai ir mokymosi programa dažniausiai išsidėlioja per visa semestrą. Tačiau preliminaros naujo Hostono universiteto studijų tyrimai rodo, kad šio laiko nepakanka dalyviams pasiekti šimtprocentinės naudos. Čia kalbama apie moksleivių lūkesčius, išskylančias problemas ir pateikiami patarėjų nurodymai.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3.4.3 Tikslinė grupė

Grupės valdymas yra labai jautrus procesas. Jūs galite turėti dvi panašias grupes, pagal brandą ir sudėtį, bet netgi taikydami tą patį metodą, visada turėsite skirtingus rezultatus. OFF-Book projektas nori paskatinti ir vertinti kiekvieno individo ir kiekvienos grupės išskirtinumą. Sudėtingumas turi būti laikomas vertybe. Patirtis rodo, kad geriausi rezultatai gaunami iš labai heterogeninių komandų, kai tikslai yra aiškūs ir bendri, ir darbas apdovanojimas originalumu.

Grupėje turite atsižvelgti į šias charakteristikas: narių skaičių, amžių, lytį, sunkumus ir negalias.

Siekiant veiksmingo darbo, mokinių skaičius turėtų būti nuo dvylikos iki dvidešimties. Nepaisant to, galite labai gerai dirbti su grupėmis kur nėra, nei dvylikos moksleivių ar kur skaičius viršija ir dvidešimt. Darbo kokybė taip pat priklauso nuo kambario tipo ir specifinių mokytojo savybių. Grupėse, sudarytose iš daugiau nei trisdešimties žmonių, būtų sunku suvaldyti susikaupimą darbui, mokinių klausymąsi ir paskirstyti laiką pagalbai ar bendravimui su kiekvienu mokiniu atskirai.

Kalbant apie amžių, turime du galimus scenarijus: klasių grupę arba mišrią grupę.

Mišri grupė visada yra geresnis, nes ji sulaužo klasėm būdingus kiekvieno mokinio vaidmenis ir įpročius. Tačiau nesvarbu ar tai būtų klasė ar mišri grupė visada reikia siekti pažinti vienas kitą.

Teigiamas mišraus amžiaus grupės bruožas yra kontaminacija: vyresnio amžiaus žmonės stabdo kitus, o jauniausias atneša atradimą, ir mąstymo paprastumą.

Tačiau geriau atskirti jaunesnius paauglius nuo paauglių: kaip indikaciją, nuo 10 iki 14 metų ir nuo 14 iki 18 metų, nors kiekvienas žmogus auga skirtingu ritmu. Taigi pedagogo užduotis yra suprasti, kiekvieną savo mokinį atskirai.

Manome, kad produktyvesnės grupės būna kai jos sudaromos iš berniukų ir mergaičių. Tiesą sakant, mes rekomenduojame maksimalų mišinį grupei, skirtingų amžių, grupių, lyties. *OFF-Book Teatro laboratorija* dirba emociniame augime, pažįstant ir išmokstant gerbti vienas kitą, nesišaipant iš jo amžiaus, rasės, religijos, lytinės tapatybės ir seksualinės orientacijos.

Tas pats pasakytina ir apie negalią. Žinoma, jūs turite turėti pagalbinį personalą, kuris galėtų padėti mokiniams, kurie turi negalią. Grupėje, pažinti vienas kitą, reiškia žinoti visų asmenų ribas ir savybes.

Mokiniai patys gali išmokti susidoroti su savo bendraamžių bėdomis, ir tai jau būtų puikus rezultatas.

Internetiniai šaltiniai

Kuriant mokyklos bendruomenę.

<http://www.ascd.org/publications/educational-leadership/mar03/vol60/num06/Creating-a-School-Community.aspx>

Kas galėtų būti tavo mintyse? Tu galėtum svarstyti: Ar susirasiu draugų? Ar būsiu populiarus? Ar aš patiksiu mokytojams? Ar aš jiems rūpėsiu? Arba: Ar aš sugebėsiu čia dirbti? Ar aš pakankamai protingas? Deja, per daug žmonių, per daug dažnai klausia savęs: Ar aš būsiu saugus čia? Ar aš būsiu erzinamas, žeminamas? Ar tapsiu pajuokos objektu, kurio vengs? Ar busiu apiplėštas, sumuštas?

Šie klausimai atspindi esminius psichologinius poreikius emociniam ir fiziniam saugumui užtikrinti; glaudiams, palaikačiams tarpusavio santykiams sukurti; laisvai aplinkai sukurti, kurioje galima būtų pasidalinti tuo, kas su mumis vyksta; ugdyti savo pajėgumo jausmą; įsitikinti, kad esame kompetentingi žmonės gebantys mokytis ir tobulėti. Tai yra esminiai, žmogiškieji poreikiai būtini siekiant formuojant žmogaus motyvaciją. Jie turi didelę įtaką mokymuisi ir vytimuisi.

Grupės charakteristika.

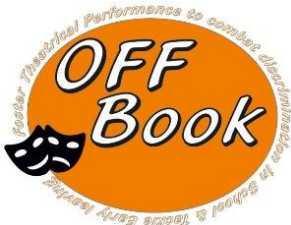
<https://www.brookes.ac.uk/services/ocslid/resources/small-group/sqt104.html>

Kaip taisyklė, kiekviena grupė turėtų būti sudaryta iš pakankamai skirtingų studentų. Tai lemtų, geresnį, efektyvų duodamos užduoties įgyvendinimą, kokybiškesnę patirtį siekiant užmegzti tarpusavio ryšius dėl bendro tikslo.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3.5 Kaip sukurti Teatro Laboratoriją

3.5.1 Pirmasis derinimo etapas (kiekvienos grupės ugdymosi poreikių tyrimas)

Pirmojoje *OFF-Book Teatro laboratorijos* dalyje mokytojai turi tiksliai suprasti grupės brandos lygį ir žinias, kurias norima tirti švietimo proceso metu. Siekiant išvengti ankstyvo išėjimo iš mokyklos, turi būti pasirinktos specifinės priemonės kurios būtų pritaikytos prie konkrečių mokinių poreikių, ir atsižvelgiant į grupių specifinius norus, mokymosi greitį. Pirmasis "OFF-book" teatro laboratorijos etapas - tai klausymosi pratimas, padedantis mokytojui, suprasti grupės brandos laipsnį ir supratimą apie kalbama problemą. Veiksmingiausia socialinė ir emocinė ugdymo metodika, leidžianti grupei atskleisti save ir padėti mokytojui išsamiai suprasti, yra rato metodas.

Rato metodas:

- 1) Skatina savęs pažinimą;
- 2) Palengvina tarpasmeninį bendravimą;
- 3) Palengvina jausmų išsakymą ir kalbėjimą apie asmenines patirtis;
- 4) Skatina idėjų ir nuomonių pasidalijimą.

Bendravimas rate, sukuria ramybės ir pasitikėjimo atmosferą mokinių grupėje, gerokai padidina bendravimą ir dalyvavimą visose kitose veiklos srityse. Susėdimas rate padeda kurti darbo grupes ir bet kokių kolektyvinių veiksmų pradžią. Lygus fizinės erdvės pasiskirstymas ir griežta operacijų rotacija beveik iš karto parodo dalyvių teigiamą bendradarbiavimą grupėje. Buvimas rate yra suvokiamas kaip tvirta, bet tuo pačiu ir laisva erdvė kuri palengvina ir stiprina bendrininkavimą. Mokiniam dažniau parodys, kad šis metodas jiems yra priimtinesnis, dėl labiau atsipalaidavusios nuotaikos grupėje ir darbo produktyvumo.

Svarbu paminėti tris rekomendacijas:

- 1) Studentai turi būti susodinti apskritime
- 2) Visi vienas kito klausosi
- 3) Niekas neprivalo kalbėti ar dalyvauti veikloje, bet yra skatinamas dalyvauti.

Mokytojai niekada neturėtų būti griežti, nesvarbu ar tai būtų žodinis įsikišimas, ar kažkoks tai veiksmas, o dar svarbiau, jie niekada neturėtų vertinti mokinių veiksmų, užduoties atlikimo metu.

Bet kuri iš *OFF-Book laboratorijų* veiklos, kurią mokytojai pasirinko kaip pirmąją, turi laikytis šios vykdomosios metodikos. Rato metodo dėka, mokytojai turės galimybę įvertinti grupę:

- 1) Klausymo įgūdžių lygis grupėje
- 2) Grupės atvirumo laipsnis
- 3) Priėmimo laipsnis grupėje
- 4) Gebėjimas sutelkti dėmesį
- 5) Gebėjimas kontroliuoti save
- 6) Savitarpiškumas

Remiantis šia informacija, *OFF - Book teatro laboratorijos* tyrimo etapas gali būti laikomas užbaigtu. Tada, mokymas gali būti tikslingai tęsiamas. Mokiniai gali bendradarbiauti patys. Kuriami komunikacijos įgūdžiai yra pagrindiniai veiksnys, padedantys tobulinti mokymąsi ir padaryti klasę darnesnę grupę mokymosi procese, taip kovojant su agresyvia elgsena. Tam, kad galėtume susidoroti su konkrečiu studentų probleminiu elgesiu, siūlome naudoti tinkamus pratimus, aprašytus skiltim skirtuose skyriuose.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

Internetiniai šaltiniai

Kokybiškas rato metodas vidurinėje mokykloje.

<https://www.circle-time.co.uk/product/quality-circle-time-in-the-secondary-school/>

Kokybiškas rato laikas skirtas ne vien mažiems vaikams. Kai mažieji yra perkelti į vidurinę mokyklą, jie susiduria su daugybe iššūkių. Jie gauna naujus mokytojus, klases, pamokas, todėl pažįstamas rato laikas klasėje gali atnešti jiems didelę naudą

Rato laikas: Mokytojų ir mokinių tarpusavio supratimui

<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02667360220144539?src=recsys>

Šiame dokumente aprašomas tyrimas atliktas vienoje vietinėje švietimo institucijoje. Jo tikslas koreliuoja su vieno mokslininko, Švietimo daktaro, Sheffieldo universitete atliekama programa. Tai yra, ištirti mokytojų ir moksleivių ryšį rato pratimo laiku.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3.5.2 Grupė ir jos emocijų išlaisvinimo metodikos

Pasiekti individo atvirumą grupei bei pačios grupės atvirumą individo atžvilgiu gali padėti kelios technikos. Atskiri „OFF-book“ teatro laboratorijos metodo komponentai yra:

- Pažintinis: pristato mūsų mintis, įsitikinimus bei idėjas apie kažką.
- Efektyvusis: komponentas išskirtinai susijęs su jausmais bei emocijomis, kurios yra išreikštos konkrečia kryptimi (kaip baimė arba pyktis).
- Kognityvinis: dar gali būti vadinamas elgesio komponentu. Yra siejamas su konkrečia individų veikla, kuri yra nukreipta į kažką.

Visi šie komponentai yra skirtingi ir gali veikti tiek kartu, tiek atskirai tam, kad formuotų mūsų požiūrį bei paveiktų mūsų santykį su aplinka.

Metodai, kurie yra naudojami "OFF-book" teatro laboratorijoje gali būti apibendrinti taip:

- Technikos susijusios su fiziniu judėjimu: savęs stebėjimas, koncentracija, įtampa kūne, laikysena, eisena, atskiro kūno supratimas, kūno supratimas erdvėje, darbas su asmeniniu ritmu, darbas su bendru sceniniu ritmu, bendradarbiavimas, veiksmas ir reagavimas, intencija bei veiksmų motyvacija.
- Vokalinės technikos: garso skleidimas valdant kūno rezonatorius, kvėpavimo technikos, diafragminis kvėpavimas, artikuliacija, vaidybos elementai, tarimas ir diktija.
- Klausymo technikos: kūno ir balso harmonijos su kitais kūrimas be krypties, vidinių klausymo įgūdžių vystymas, sceninis būvis, improvizacinės technikos.
- Technikos, susijusios su aktorių ruošimu: improvizacija, vaidyba skirtinguose stiliuose, interpretacinės technikos.
- Tekstų kūrimo technikos: pakartotinis skaitymas, perrašinėjimas, teksto tvarkymas. Individualus rašymas, rašymas komandoje, rašymas scenoje.

Pirmenybė teikiama improvizacinėms technikoms įkvėpiančioms išreikšti savo paties emocijas ir mokytis šiuos asmeninius emocinius išteklius suvaldyti.

Vykstant *OFF-book teatro laboratorijai* studentai yra kviečiami dirbti su:

- 1) Kūnu – per atsipalaidavimo technikas bei kūno suvokimą.
- 2) Erdve – aiškiai suvokti save ir aplinką.
- 3) Emocijomis - artimiau susipažinti su savo emocijomis bei jas atpažinti.
- 4) Grupe - pasitikėjimo bei drąsos pratimai.
- 5) Bendradarbiavimu – monologai ir dialogai.
- 6) Reikiamos aplinkos kūrimu scenoje.
- 7) Laiku – siužeto istorijos pasakojimas scenoje.

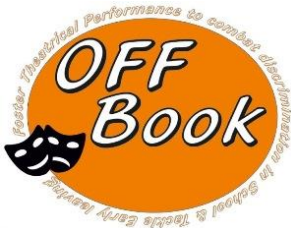
Tiesa, tai ilgas kelias, suskirstytas į kelis etapus, kurių yra toks pat skaičius, kaip ir darbo fazių. Šiomis fazėmis mokiniai yra kviečiami dirbti keliais lygmenimis, kol galiausiai prieinama galutinio spektaklio realizavimo fazė.

Po pirmosios abipusio pažinimo ir poreikių tyrimo fazės studentai yra kviečiami permąstyti sąmoningą kūno veikimą, savo gestus bei veido išraiškas. Per tokio pobūdžio treniruotes, paremtas psichomotorika ir pagrindiniais teatro animacijos principais, mokiniai mokosi kūno kalbos, gerina savo santykius su kūnu ir stiprina potencialą. Savo kūno žinojimas, mokėjimas jį suvaldyti bei prakalbinti reiškia įgyti savo kūno suvokimą erdvėje ir judėti su didesniu pasitikėjimu, suvokiant savo pranašumus, santykį su savimi bei su

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

aplinkiniais. Tam, kad galėtume susidoroti su studentų probleminiu elgesiu, rekomenduojame naudoti tinkamus pratimus, aprašytus skiltyje skirtoje „Tabs“.

Internetiniai šaltiniai

Socialinio emocinio mokymo strategijos

<http://csefel.vanderbilt.edu/modules/module2/script.pdf>

Scenarijaus tema yra socialinių-emocinių įgudžių mokymo reikiamybė. Mokytojai turėtų sugebėti geriau suprasti emocinį raštingumą bei identifikuoti veiklas, kurios remtųsi "jausmų žodynu". Mokytojai turėtų įrodyti svarbą ir suteikti galimybių mokiniams pradėti suprasti savo pačių bei kitų emocijas.

Mokytojų emocinis intelektas: mokymo poveikis

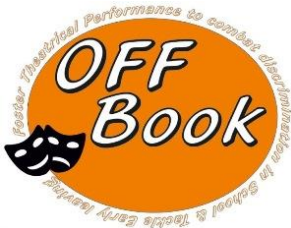
https://www.um.edu.mt/_data/assets/pdf_file/0012/278967/v1i8p6.pdf

Vis daugiau tyrimų rodo, kad mokytojo asmeninė kompetencija, o konkrečiau Emocinis Intelektas (EI) yra ypač svarbūs jų veiksmingumui. Neseniai pripažinta ir mokinių socialinių bei emocinių kompetencijų įtaka jų mokymosi rezultatams bei akademiniams pasiekimams.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3. 6 Kaip vadovauti Teatro Laboratorijai

3. 6. 1 Reikalingos kompetencijos

Teisingam "OFF-book Theatre Lab" valdymui edukatoriams reikalingos kompetencijos šiose 3 srityse:

- 1) „Žinių“ srityje.
- 2) „Žinojimo kaip“ srityje.
- 3) „Žinojimo, kaip būti“ srityje.

Kalbant apie 1-osios srities gebėjimus susijusius su žinojimu, turime galvoje specifines teatro edukacijos bei aplinkos sąlygų gerinimo žinias, kurios yra būtinos kiekvieno trenerio darbui. Reikalingi techniniai režisūros bei kompozicijos įgūdžiai.

Be to, reikalingi įvairūs techniniai įgūdžiai, įskaitant muziką, garso/apšvietimo kūrimą, scenos suvaldymą, scenografijos statymą, gyvo garso/šviesos operacijas.

Treneriai privalo sugebėti koordinuoti artistinius elementus ir suprasti dizainerių idėjas, neapsiribojant vien interpretacijomis. Mes manome, jog vaidybos kompetencijos reikalingos tam, jog padėtų mokiniams. Mes naudojame vaidybinius gebėjimus tam, kad teigiamai paveiktume mokymosi klimatą.

Kalbant apie 2-osios „žinojimo kaip“ srities įgūdžius manome, jog reikalingas metodologinis projekto konstrukcijos pagrindas, komunikaciniai mokytojo gebėjimai bei grupės valdymas. Pagrindiniai gebėjimai, tokie kaip „žinojimas kaip“ atrasti pratimus reikiamus grupei, „žinojimas kaip“ suvaldyti mokinių grupės informacijos įsisavinimo etapus, „žinojimas kaip“ naudotis metodais apibrėžiančiais grupės taisykles, „žinojimas kaip“ priimti visus ypatumus, „žinojimas kaip“ komunikuoti ir dalintis tikslais, „žinojimas kaip“ pasirinkti tinkamiausius komunikacinius metodus - visa tai yra absoliučiai reikalinga treneriui.

3-iosios „žinojimo kaip būti“ srities įgūdžiams mes priskiriame darbo etiką, atsakomybę ir sugebėjimą valdyti mokinio dalyvavimo procesą. Treneris turi gerai pažinti pats save, kad sugebėtų tiksliai įvertinti savo emocinę būseną, interesus, tikslus ir stipriąsias puses.

Jis turi sugebėti valdyti save, žinoti, kaip kontroliuojant savo emocijas išvengti. Jis turi valdyti impulsus ir sugebėti drąsiai žiūrėti į iššūkius. Jis turi sugebėti planuoti ir pats stebėti savo pažangą mokykloje bei asmeniniame gyvenime tinkamai išreiškiant asmenines emocijas. Jis turi turėti socialinių įgūdžių, turėti empatijos ir mokėti suprasti kitų požiūrį.

Jis turi sugebėti atpažinti ir vertinti individo ir grupės panašumus bei skirtumus. Klasėje jis turi sugebėti atpažinti ir panaudoti visus žmogiškuosius išteklius.

Jis turi turėti santykių įgūdžių, sugebėti kurti ir palaikyti gražius abipusius santykius paremtus bendradarbiavimu.

Jis turi sugebėti pastebėti, užkirsti kelią ir išspręsti tarpasmeninius konfliktus. Jis turi sugebėti priimti atsakingus sprendimus, atsižvelgdamas į etinius aspektus, socialines normas, pagarbą kitiems ir galimus veiksmų padarinius.

Įtraukus visus šiuos įgūdžius ir sujungus praktines-dinamines kompetencijas su teorinėmis-intelektualinėmis galima atstovauti mokiniams. Vienas iš galimų būdų, kuris kartu yra ir itin pageidaujamas, tai įgyti ir plėtoti kai kuriuos iš aštuonių esminių Europos kompetencijų reikalingų mokymui: mokėjimas mokytis, socialiniai įgūdžiai, iniciatyvos dvasia ir, svarbiausia, kultūrinis sąmoningumas bei išraiška. Šis požiūris sustiprina OFF-book projekto esmę. Projekto, kuris yra referencinis modelis skirtas kovoti prieš mokyklos nebaigimą.

Internetiniai šaltiniai

Palengvinti veiksmingą studentų mokymąsi pasitelkiant mokytojų mokslinius tyrimus bei inovacijas

<http://csefel.vanderbilt.edu/modules/module2/script.pdf>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

Leidykla: Švietimo fakultetas, Liublianos Universitetas, Slovėnija.

Inovacijos didaktikoje bei mokymosi strategijų kūrimo yra vienas iš pagrindinių mokytojų rengimo reikalavimų visuose švietimo lygmenyse. Tai aiškiai apibrėžta Europos Sąjunga. Knyga skirta mokytojams, mokyklų vadovams, mokytojų rengėjams ir švietimo politikos formuotojams - visiems, kurie prisideda prie šalies švietimo. Jame yra 20 straipsnių, kuriuos pateikė tyrėjai iš 14 šalių. Pagrindinė visų tyrėjų išvada yra ta, kad švietimo praktikos pokyčiams reikalingas ilgalaikis mokslo darbuotojų ir mokytojų bendradarbiavimas tam, jog teoriniai ieškojimai būtų panaudojami praktikoje.

KeyCoNet 2013 literatūros apžvalga: Pagrindinė Europos kompetencija išvystyta mokyklų edukacijoje

http://keyconet.eun.org/c/document_library/get_file?uuid=947fdee6-6508-48dc-8056-8cea02223d1e&groupId=11028

Šioje literatūros apžvalgoje pateikiamos kompetencijų Europos mokyklinio ugdymo srityje gerinimo problemos, jų apibrėžimas ir sistemingas įgyvendinimas klasėse bei mokyklose.

3.6.2 Metodai

OFF-Book Teatro Laboratorijos yra paremtos trimis pagrindinėmis sąvokomis: pagarba, klausymu bei laisve, o visa tai kartu reiškia empatiją. Mes jau nurodėme, jog tai yra darbas, kuris naudoja teatro metodus dirbant su žmogumi, ne su personažais. Metodų pasiekti šio projekto tikslą, kaip kovojimą su per anksčiu mokyklos palikimu, patyčiomis ir apskritai neigiama aplinka mokykloje, yra begalė.

Apskritai kalbant, *OFF-Book Teatro Laboratorijos* kelią mes galime išskirti į 5 žingsnius:

- Komandos formavimas (Žinios)
- Pasitikėjimas ir grupės stiprinimas (Įtraukimas)
- Laisvė ir asmens pasitikėjimas savimi (Dekonstrukcija)
- Įgūdžių plėtra (Teigiamo bendradarbiavimo kūrimas)
- Meninė kūryba (Spektaklio kūrimas)
- Galutinis apibendrinimas (Proceso supratimas)

Šie etapai taip pat pasirodo ir projekto aprašomosiose kortelėse, kur mes siūlome skirtingas praktinių užsiėmimų rūšis, susijusias su šia pastraipa.

Pirmas punktas, kurį turime aptarti, yra komandos formavimas. Suvokimas, jog nesi vienišas ir teisiomas, nesi atstumtasis; būti dalimi kažko, kur kiekvienas yra svarbus kitiems ir pačiam darbui: tai yra pats aktualiausias dalykas, kurį reikia pasiekti pačioje pirmoje laboratorijos dalyje.

Antrasis tikslas ateina natūraliai. Kai merginos ir vaikinai pajaučia grupės galimybes, didėjančią energiją, stiprų komandos poveikį asmeniui, jie pradeda leisti sau veikti.

Tik šiuo metu jūs sėkmingai galite įrodyti trečią etapą. Pats sudėtingiausias šio projekto baigiamasis veiksmas yra dekonstrukcija. Tai reiškia, jog leidžiate studentams atsiriboti nuo psichinio ir kritiško požiūrio, kurį jie pastoviai patiria kasdieniniame gyvenime, ir atskleidžiate jų gryną energiją, jų laisvus kūnus ir balsus. Mokiniai supranta, jog yra laisvi, kai padaro kažką kvailo, klaidingo, bjauraus. Bet svarbiausia jie supranta, kad šioje ypatingoje vietoje, teatro laboratorijoje, kur jie gali daryti bet ką, ką tik jaučia, jie gali būti tuo, kuo yra (savimi).

Po to, kai jie atpažįsta save labai natūraliu būdu, jie yra pasiruošę atpažinti kitus saugioje erdvėje, kur yra leidžiamas intymumas, pagarba ir lengvumas, bet ne racionalus mąstymas, kategorijos ir kritiškas požiūris. Tai mes vadiname empatija ir teigiamo bendradarbiavimo kūrimu.

Tai yra puiki galimybė dirbti tema ir paprašyti jų pagaminti kokios nors medžiagos savo paties įgūdžiais, vienas po kito, mažose grupėse, visiems kartu (vaidyba, rašymu, dainavimu, šokiu, judesiu, piešimu...)

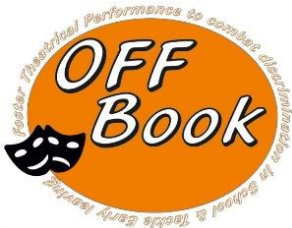
Paskutinis žingsnis gali būti pats įdomiausias. Prisiminkite, jog tai nėra tik šou repetacijų organizavimas. Jūs turite stiprią komandą, giliai žinančią vienas kitą, jūs dirbote konkrečia tema ir patys asmenys bei grupė

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

atnešė, sukūrė ir paruošė dalį medžiagos: dabar jie gali viską sujungti kartu ir sukurti spektaklį, kūrinį, kuriame jie aktyviai dalyvaus. Kažką, kas gali paversti jų sau patiems sukurtą medžiagą į tai, ką būtų galima paaugoti auditorijai.

Gerai atliktas darbas taip pat tęsiasi ir po laboratorijos pabaigos. Kiekvienas etapas gali būti sekamas mokytojo šalia profesionalaus pedagogo, tam, jog mokytojas galėtų duoti darbo tęstinumo jausmą mokyklos gyvenimo metu.

Internetiniai šaltiniai

Kas yra teigiama jaunimo raida?

<http://faculty.wiu.edu/P-Schlag/articles/What%20is%20Positive%20Youth%20Development.pdf>

Šis šaltinis tiria naujausią jaunimo tyrimų ir praktikos metodą, kuris buvo pavadintas teigiama jaunimo raida. Autorius teigia, jog metodas kilo iš nepasitenkinimo su dominuojančiu požiūriu, kuris nuvertino tikrą jaunų žmonių galią, labiau skiriant dėmesį jų trūkumams, o ne jų raidos potencialui. Straipsnis nagrinėja trejas tyrimų sritis, kurios buvo pertvarkytos teigiamo jaunimo metodo: vaiko prigimtį, sąveiką tarp vaiko ir bendruomenės; ir moralinį augimą. Padaryta išvada, jog teigiama jaunimo raida nėra tiesiog nagrinėjimas bet ko, kas atrodo naudinga jauniems žmonėms. Kita vertus, tai metodas su stipriai apibrėžtomis prielaidomis apie tai, į ką yra svarbu atkreipti dėmesį, jei mes norime tiksliai užfiksuoti visą jaunų žmonių potencialą mokymuisi ir klestėjimui įvairiose aplinkose, kur jie gyvena.

Įvairių studentų savimonės raida

<https://www.education.com/reference/article/development-self-concept-diverse/>

Asmens savimonė yra sudėtingas visų gyvenimo patirčių rezultatas. Pradinės ir vidurinės mokyklos metais, mokiniai išvysto nepriklausomybės jausmą; jie išmoksta susidoroti su pavydu, baime ir agresija, jie kuria draugystes bei ugdo empatiją. Kiekviena iš šių socialinių sričių atrodo yra universali visose kultūrose, nors jos įvairiose visuomenėse gali būti išreikštos skirtingai.

3.6.3 Skirtingi vaidmenys

OFF-Book teatro laboratorija yra vedama profesionalių teatro pedagogų su mokytojo pagalba.

Yra svarbu suprasti skirtumus, ypatumus ir galimą sinergiją tarp šių profesionalų. Teatro pedagogai gali būti labai efektyvūs *OFF-Book* teatro laboratorijoje. Iš vienos pusės, jie yra teatro darbuotojai su techniniais įgūdžiais, kuriuos gali naudoti su mokiniais, pritaikydami pratimus ar spektaklio scenas laboratorijos tikslui. Iš kitos pusės, jie yra svetimi žmonės, atėję iš už mokyklos ribų, mokiniams greitai tampantys etalonu, suaugusieji. Jie vienodai dirba su mokiniais, nepažinodami jų mokyklos aplinkoje. Jie turi turėti visiškai skirtingą metodą, palyginus su mokytojais ar tėvais.

Tačiau, *OFF-Book* projekte pagrindinis vaidmuo yra atstovaujamas mokytojų. Mokytojai yra jungtis tarp paauglių ir mokyklos, tarp mokinių ir šeimų, tarp teatro pedagogų ir mokyklos.

Mokytojai gali dalyvauti *OFF-Book* teatro laboratorijoje keturiais skirtingais būdais:

- kaip projekto vadybininkai,
- kaip vadovo asistentai,
- kaip pedagogo darbo sąsaja ir plėtra,
- kaip grupės dalyvių nariai.

Projekto vadyba reiškia viską, kas gali padėti laboratorijai dalyvauti ir būti sėkmingai užbaigta (biurokratija, kontaktai su mokykla, šeimomis, susirinkimų organizavimas, tvarkaraščiai, vieta ir t.t.) Visa tai yra labai

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

svarbu laisvai darbo aplinkai užtikrinti.

Apmokyti mokytojai gali taip pat dalyvauti laboratorijoje kaip vadovo asistentai, padėdami jiems pasiekti jų tikslus. Tam mokytojai turi apeisti savo įprastinį vaidmenį, kad būtų suvokiami mokinių kaip bendraamžiai, kurie vaidina su jais, kurie parodo savo žmogiškumą, nusiimdami teisėjų apdarą. Jie taip pat gali bandyti iš laboratorijos susirinkimo išimti kai kuriuos pratimus ar kai kurias diskusijas, pavyzdžiui per savo pamokas, aišku pagal savo sugebėjimus ir vadovo metodą.

Mokytojai pagal šią sąlygą taip pat gali dalyvauti laboratorijoje kaip dalyviai, dirbdami kartu su mokiniais. Kai kuriais atvejais tai taip pat gali būti įdomu, naudingą ir produktyvų bendradarbiavimą mokyklos metu. Tačiau, mokytojai nėra paaugliai ir kai kurių rūšių pratimuose jiems geriau nedalyvauti.

Tai yra vadovo užduotis nuspręsti, kuris vaidmuo yra geriausias dalyvaujantiems mokytojams. Vadovo tikslas turi būti produktyvios aplinkos užtikrinimas darbui ir taikiai atmosferai.

Tačiau, kiekvienas profesionalas turi susidurti su skirtingais iššūkiais esant santykiyje su vaidmeniu, kurį ji/jis nori įsisavinti savo mokinių akivaizdoje. Įgūdžių ir praktikos niekada negali būti per daug. Unikalus būdas yra mokymasis klausyti to, kas yra naudinga ir visada žinoti apie pavojingą galią, kurią jie turi, dirbdami su jaunų žmonių silpnybe.

Apibendrinant, teatro pedagogai ir mokytojai turi surasti sau tinkamą būdą sėkmingam darbui kartu, taip pat padėdami OFF-Book mokymų.

Internetiniai šaltiniai

Mokytojo empirinio mokymosi vaidmuo ir refleksija jų savarankiško asmeninio ir profesionalaus augimo stiprinimui

https://www.google.it/search?rlz=1C1EJFA_enIT687IT687&ei=RZ_NWsuKFluy0gWnqIBQ&q=different+roles+in+experiential+learning+education%3A+tacher+and++trainer&oq=different+roles+in+experiential+learning+education%3A+tacher+and++trainer&gs_l=psy-ab.3...5829.7483.0.8078.6.6.0.0.0.0.328.1202.0j2j1.5.0...0...1c.1.64.psy-ab..1.2.519...35i39k1.0.9-1ZJ8_6eys

Šiandien mokytojai ne tik moko, bet jie ir turi įvykdyti įvairius mokymo vaidmenis. Ši situacija reikalauja mokytojams mokytis nuolat. Jie turėtų save išugdyti pagerinti mokinių pasiekimus. Norint nuolat augti, mokytojai neturėtų tiesiog laukti formalaus, nurodyto ar *top-down* rengimo ar mokymo. Jie turėtų būti nepriklausomi ir savarankiški. Jie turėtų būti sąmoningi ir analizuojantys tai, kas jiems svarbu, kaip jie turėtų įgyti žinių ar įgūdžių, kurių jiems reikia. Savarankiški mokytojai mokosi apmąstydami savo kasdienį mokymą ir mokymosi patirtis. Jie naudoja savo patirtį kaip galimybę mokytis. Yra trys pagrindiniai mokytojo mokymosi šaltiniai: jų mokymo patirtys, idėjų dalinimasis profesionaliose bendruomenėse ir tyrinėjimas.

Raktiniai žodžiai: profesinis tobulėjimas, mokymasis iš patirčių, profesionalios bendruomenės, tyrimas, refleksija.

Empirinio mokymosi išplėtimas mokytojo profesiniame tobulėjime

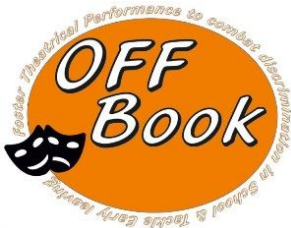
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0742051X16300713>

Pateiktas dokumentas pristato patirtinio mokymosi naudojimą mokytojo profesinio tobulėjimo ankstyvosiose stadijose. Mokytojai stebi mokinių rezultatus nuo pat proceso pradžios ir patiria naujus pedagoginius požiūrius, kaip patys besimokantieji, prieš prisitaikydami ir įgyvendindami juos savo klasėse. Šis tyrimas nagrinėja šio požiūrio su mokytojais įgyvendinimą airių antrosios pakopos mokyklose, kurių prašoma padaryti reikšmingus pedagoginius pokyčius, kaip dalį pagrindinės mokymo programos reformos. Mokytojų savimonė, pastabos ir interviu demonstruoja, kaip procesas ir rezultatai įtakoja jų įsitikinimus, duodami rezultatą reikšmingiems pokyčiams klasės praktikoje.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3.6.4 Temos ir problemos

"OFF-book" teatro laboratorija nori būti naudinga priemonė kovojant su paauglių sunkumais, problemomis ir nepatogumais susijusiais su mokyklos aplinka ir ne tik. Visos šios problemos dažniausiai kyla dėl baimių, pasitikėjimo savimi stokos, nesugebėjimo bendrauti. Taigi, "Off-Book" siūlo meninį darbą, susijusį su santykiais, emocijomis ir bendravimo įgūdžiais. Naudodamiesi "Teatru Edukacijoje" (TE) galite kovoti su patyčiomis, socialine atskirtimi, rasizmu ir kitais neigiamais reiškiniais.

Visos šios temos gali būti nagrinėjamos teatro laboratorijoje, atvirai, aiškiai arba ne.

Kartais gali būti veiksminga spręsti kai kurias problemas iš kitos perspektyvos, pavyzdžiui, meniniu būdu.

Jūs netrukus pamatysite, jog bet kokia tema susijusi su projekto problemomis, jei tik ji aktuali paauglio gyvenimui bei mąstysenai. Tokios diskusijų temos, kaip meilė, draugystė, tapatybė, mirtis, baimė, priešinimasis, pyktis, karas, laisvė, pokyčiai, beprotybė - tai didelės dėžės, kuriose slypi viskas, ką mokiniai jums nori papasakoti.

Kitos įdomios temos gali būti susijusios su mūsų laiku: skaitmeninis pasaulis, vaizdo galia, terorizmas, diktatūra, ekonomika, Europa, moteris ir smurtas, lytiniai santykiai, lytis, religija, teisės ir t.t.

Nors jūs pats pasirenkate naudoti arba vadovo knygą, arba vieną iš šių temų, bet turite nepamiršti, kad tai nėra įprastų pamokų turinys, kuomet mokiniai išmoka kažko apie pasaulį ar literatūrą. Visa tai skirta mokiniams kalbėti apie save.

Techniškai, apskritimo laiko metu, galite susidurti su pasirinkta tema siekiant maksimalaus atvirumo ir stengiantis neduoti mokiniui jokių atsakymų ar išankstinių požiūrio taškų. Leiskite jiems spręsti problemas savo pačių įrankiais. Tada paprašykite jų parengti keletą pasiūlymų teatrine kalba ir dirbti ne tiesiogiai su apkalbėtomis problemomis, o su teatriniais pasiūlymais.

Jūs netrukus pamatysite, kad diskusinės temos perdarytos į teatrinę kalbą tampa konkretesnės ir intensyvesnės, o studentai tampa gerokai atviresni.

Trumpiau tariant "OFF-Book Theatre Labs" dirba su giluminėmis mokinių problemomis netiesioginiu būdu, pernelyg neatviraujant. Pasirinkta tema ir teatralizuoto metodo pritaikymas gali padėti sukurti neagresyvių požiūrį į asmenines problemas. Visgi, atsižvelgiant į skirtingus grupės jautrumo lygius, šis požiūris taip pat gali turėti grėsmių.

Internetiniai šaltiniai

Pagalba studentams, kuriems gresia išmetimas iš mokyklos

http://images.pcmac.org/Uploads/RESA8/RESA8/Departments/PagesLevel1/Documents/Early_Warning_System_Interventions_for_Students_at_Risk.pdf

Kuriant lankomumo, elgesio ir kursų vykdymo strategijas svarbu planuoti prevencijos iniciatyvas (kurios turi įtakos visiems studentams), intervencijas (skirtas mažesnėms studentų grupėms), ir individualias intervencijas (atitinkančias konkrečių studentų individualius poreikius). Čia pateikiami kiekvieno iš jų pavyzdžiai.

Empatija ir moralinė raida.

<http://catdir.loc.gov/catdir/samples/cam032/99029669.pdf>

Pagrindinė straipsnio problema apmąsto, kaip empatija daro įtaką studentų kasdieniam gyvenimui ir kodėl.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3.6.5 Įrankiai ir aplinka

OFF-Book darbai reikalingas ypatingas dėmesys aplinkai bei įrankiams, kurie gali būti naudojami ir konkrečiai, ir abstrakčiai.

Konkrečiai, siekiant sukurti teigiamą atmosferą, jums reikalinga tinkamos darbo aplinkos. "OFF-Book" teatro laboratorijai reikia tuščios, ne per mažos, bet ir ne per didelės patalpos su geromis grindimis, jei tektų dirbti basomis. Būtų gerai, jei kambarys būtų kuo neutralus.

Kai kuriems pratimams gali būti naudinga galimybė absoliučiai užtemdyti salę. Taip pat gali praversti intymesnis apšvietimas – neoninės lempos, užuolaidos ant langų (tam, kad mokiniai nematytų ir patys nesijaustų matomi aplinkinio pasaulio).

Tai pat svarbūs yra muzika bei garsai, tad auditorijai reikalinga garso įranga. Be to, tai turi būti vieta, kurioje mokiniai galėtų jaustis saugūs ir būti tikri, kad jei jiems salėje tektų dainuoti ar rėkti – niekas už auditorijos sienų jų neišgirstų bei neatpažintų.

Trumpai tariant, viskas, kas gali sukelti izoliaciją, apsaugą, saugią ir intymią aplinką, gali padėti darbiui ir paversti jį gilesniu bei naudingesniu.

Jums taip pat gali prireikti rašiklių, popieriaus, spalvų ar kitų medžiagų, kurios reikalingos siūlomiems pratimams. Visų dalyvių sąrašas praverstų norint patikrinti mokinių lankomumą, pasižymėti svarbesnius jų sakinius bei patogiau stebėti, kaip jie reaguoja į pratimus.

Kiti reikalingi įrankiai gali būti pateikti mokiniams: rūbai tinkami fizinei veiklai bei objektai, kurie gali būti panaudoti pratimuose.

Tačiau svarbiausia teatro pedagogų ir mokytojų pasirengimo būsena yra abstrakti.

Atvrumas yra pagrindas. Reikalingi išklauso ir sugebėjimo patarti įgūdžiai, rūpestis ir dėmesys. Teatro pedagogai ir mokytojai pasirašo sutartį su mokiniais pačioje pradžioje. Jie taip pat gerbia laboratorijos taisykles: neteisti, nebūti teisiamam, nekalbėti, kai to nereikia, stengtis išbandyti viską ką siūlo pratimai geriausiu įmanomu: pačiam. Mokytojai ir pedagogai turi sutikti, kad mokiniai būtų laikomi bendraamžiais (skirtingai nei įprastame mokyklos gyvenime).

Visi šie reikalavimai prisideda prie pozityvios darbo aplinkos kūrimo.

Internetiniai šaltiniai

Empirinis mokymasis

<https://facultyinnovate.utexas.edu/experiential-learning>

Empirinis mokymasis vyksta įvairiomis formomis ir įvairiomis aplinkybėmis. Kaip matyti iš šio vaizdo įrašo, studentai gali naudotis empiriniu mokymusi bet kuriame jų edukacijos etape. Tačiau, kad būtų užtikrintos didžiausios sėkmės galimybės, toks požiūris į mokymą reikalauja išsamaus planavimo ir orientavimo. Šie patarimai nurodo svarbiausius empirinio mokymosi elementus.

Empirinis mokymosi įrankiai, skirti suteikti galimybę dalyviams naudotis juo praktikoje

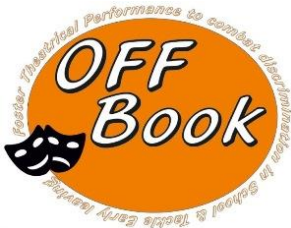
http://www.experiential-learning-games.com/experientiallearningtools.html#link_357241

Šiame puslapyje ieškomi empirinio mokymosi įrankiai, kurie leistų dalyviams įgyti praktinės patirties. Visa ši svetainė yra apie vieną įrankių rūšį - žaidimus. Šiame puslapyje ir jame esančiuose jungiamuosiuose puslapiuose taip pat apžvelgsime ir kitus įrankius.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3.7 Tikėtino grįžtamojo ryšio tipologija (spektakliai, tekstai, vaizdo įrašai)

Galutinis "OFF-Book Theatre Lab" grįžtamasis ryšys priklauso nuo atlikto darbo pobūdžio, grupės charakteristikų, pedagogų įgūdžių, mokinių pasiūlymų ir mokyklos arba organizatorių suteikiamų patalpų bei parinkto laiko.

Galutinio spektaklio teksto ir scenografijos autoriai turi būti mokiniai. Mokytojas turi priimti pasiūlymus, perkelti juos į sceną, pastatyti emocionalų spektaklį tinkamą mergaitėms, berniukams bei publikai. Studentams reikia gero laiko bei tinkamo metodo, tam, kad būtų pasiruošę peržengti ribą, jaustųsi saugūs ir vertinami, palaikomi visos grupės ir pasirodymo dramaturgijos. Veikiant, darant bei sakant tai, ką patys yra parašę jiems padės augti, pasitikėti savimi, patobulins bendravimo įgūdžius. Štai kodėl galutinis rezultatas laikomas svarbia viso proceso dalimi. Pasirodyme, kuris neturėtų būti skaudus, turi pasimatyti visos komandos veikimas, kuriame kiekvienas dalyvauja vienodai (atsižvelgiant į kiekvieno galimybes). Šio tipo grįžtamasis ryšys yra nerekomenduojamas, kai procesas trumpalaikis. Emocinė iškrava gali būti per didelė ir pernelyg pavojinga, kad galėtų įvykti tinkamai neparuošus mokinių.

Teatro pedagogai ir mokytojai turi visiškai vengti klasikinių teatro modelių: pristatyti jau parašytą scenarijų, priskirti vaidmenis ir charakterius. Tai prieštarauja "OFF-book" metodui.

Yra kitokių tipų grįžtamojo ryšio. Keliaujantys spektakliai, pavyzdžiui, pašalina problemą būtinai turėti teatrą arba sceną. Spektakliai yra labiau įdomūs nei pasirodymai, nes auditorija gali aktyviai dalyvauti. Tai dalijimosi renginys, kuriam keliaujant kiekvienoje stotelėje atsitinka kažkas naujo. Ši patirtis gali būti panaudota sukuriant specifinį spektaklį.

Spektaklis gali vykti miesto erdvėse, aikštėse, parkuose, gatvėse, rengiant nedideles scenas, kurias būtų galima atlikti grupėse įtraukiant aplinkinius žmones ir žiūrovus. Būdamas lyg vakarėlis ar susitikimas, šis grįžtamasis ryšys gali būti ypatingai teigiamas dar ir todėl, kad mokiniai yra priimami į bendruomenę.

Kitos parinktys yra atviros darbo demonstracijos: atviros pamokos, publika yra kviečiama žiūrėti "OFF-book" darbą iš vidaus ir gali būti - aktyviai dalyvauti.

Taip pat nėra tokių kūrybos išraiškų, kurios nebūtų reikšmingas grįžtamasis ryšys (ir kolektyvinis, ir asmeninis). Pavyzdžiui - parašyti tekstai, piešiniai, viskas, ką mokinys atlieka iki laboratorijos pabaigos, kaip atsisveikinimo ir padėkos ženklą.

Internetiniai šaltiniai

Galutinių "OFF-BOOK" teatro laboratorijos pasirodymų pavyzdžiai

<http://www.premiogaber.it/gallery.html>

"Teatro Stabile di Grosseto" ypatingą dėmesį skiria vaikystės ir paauglystės pasauliui bei rengia teatro spektaklius, skirtus esminėms švietimo problemoms nagrinėti:

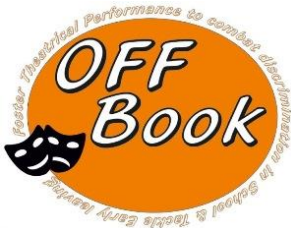
- įvairovės pripažinimas
- įtraukimas
- teisingas žiniasklaidos ir interneto naudojimas

Per paminėtą internetinę nuorodą rasite paskutinius teatro laboratorijos pasirodymus. "**Giorgio Gaberio apdovanojimas naujoms kartoms - laisvė yra dalyvavimas**" - kiekvienais metais čia vyksta po tris seminarus, skirtus kiekvienam iš 20 Italijos regionų bei 60 teatrinių švietimo projektų, kurie apima visą Italijos mokyklų sistemą. Įtraukiamos visos klasės. Tūkstantinės mokinių grupės bei šimtai mokytojų dalijasi savo patirtimi bendroje trijų dienų sesijoje.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

3.8 Finalinis aptarimas grupėje

OFF Book, teatro laboratorijos pagrindinis mokymo tikslas yra ugdyti žmonių emocijas, pažintines ir elgesio savybes taip pat jų kūrybinį potencialą. Todėl *OFF-Book* teatro laboratorija gali būti vertinama kaip privilegijuota mokymo priemonė, kuria patenkinama mokymo tikslai, kurie ne visada yra pasiekiami tradiciniais mokymo metodais. Mokymosi esmė tampa pabaigos refleksija (apibendrinantis aptarimas). Šioje fazėje, mokytojas didžiausia dėmesį skiria kas nutiko per šią patirtį, (kas nutiko?), dėl rezultato kuris buvo gautas pritaikius kažkokį elgesį (tada kas?), ir galima viso to panaudojimą kasdieniam mokyklos gyvenime (o kas dabar?). Todėl, kiekvieno užsiėmimo pabaigoje mokytojas klasėje turi sukurti tinkama terpę kurioje būtų galima teoriškai apibendrinti laboratorijos patirtį, kad būtų galima efektyviai sukurti veiksmingus elgesio modelius ir aiškius, konkrečius veiksmo planus. Šioje fazėje mokytojas padeda ir stengiasi užtikrinti, kad mokymo procesas veiksmingai ir nuosekliai privestu prie iškeltų tikslų.

Šios programos mokymo turinio perkėlimas į mokyklos kontekstą yra vieną esminių mokymo procesu etapų. Konceptualizavimo ir aptarimo fazėje, mokytojas stengiasi padėti mokiniams suvokti ryšį tarp to ką jie ką tik patyrė su jų realaus gyvenimo kasdienybę. Kad visa tai įvyktų kaip galima sėkmingiau ir efektyviau, planavimo fazė tampa labai svarbi: Nuo pat programos kūrimo fazės reikia suprasti esmę kurioje mokymo dalyviai "gyvena", duodant jiems laiko susivokti, bei duodant jiems "laisvės" tinkamais laikais. Mokymosi procesas turėti tęstis nuo 4 iki 8 valandų.

Naudotojo vadovas, susidedantis iš bendrų nuorodų ir galimų klausimų, kad mokytojas galėtų sėkmingai sukurti aptarimo etapą.

Bendrosios nuorodos:

- Skatinti apmąstymus tikslingais klausimais
- Siekti, kad kiekvienas dalyvautų pokalbyje
- Apibendrinti įsikišimų prasmę

Galimi klausimai:

- Prieš teigiamą istoriją: "kas jus sukrėtė?" "kodėl tai svarbu?"
- Prieš išskylančiam problemai diskusijų metu: "kodėl tai vyksta?" (klauskite bent jau keletą kartų, kad prisikasti iki problemos esmės)
- Prieš išskylančiam sunkumams: ką reikia tobulinti?
- Prieš priimdami sunkumus ir iššūkius: kodėl sunku pasikeisti? Kas trukdo?
- Prieš iššūkius: kam tu gali padėti? Kas galėtų padėti Tau?
- Ką galima padaryti kitaip? (pakartotinai, skirtingiems mokiniams, skatinti dialogą)

Naudingi metodai, skatinantys kiekvieno mokinio dalyvavimą:

- Pokalbis poromis
- Diskusijos mažose grupėse
- Judėjimas tarp pogrupių
- Minčių lietus
- 'Post-It'

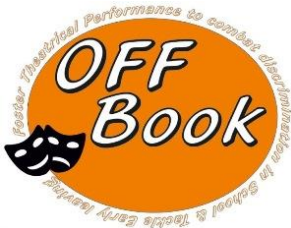
Naudingi metodai apibendrinimui:

- Klauskite: kokia yra bendra tema?
- Klauskite: ką tai mums sako?
- Išreikškite bendrą temą ir prašykite sutikimo (man atrodo, kad čia kalbama apie..).
- Paklausk, kokios yra padarytų pareiškimų pasekmės.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

Sukurkite logišką giją , pradedant nuo mokinių pateiktų pastabų (taigi, apibendrinant, jūs pirmiausia pasakėte, kad ... tada ... tada ...).

Internetiniai šaltiniai

Žaidimais pagrįstame mokymesi, tinkamos apibendrinimo strategijos gali pagerinti dalyvių motivaciją ir asmeninį produktyvumą.

<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0735633115598496>

Žaidimais pagrįstoje aplinkoje apibendrinimas yra ypatingai svarbus žingsnis. Fanning ir Gaba apibūdino aptarimą, kaip "palengvintą ar vadovaujamą refleksiją empirinio mokymosi cikle". Šiame tyrime buvo ištirtas skirtingų apklausimo strategijų poveikis. Buvo atsižvelgiama į du veiksnius: grupavimą (savęs ir komandos) ir laiką (žaidimo metu ir po jo). Stebėta studentų motyvacija ir asmeninio produktyvumo lygiai.

Praktikos užbaigimas: apibendrinimas empirines edukacijos žaidimuose

<http://scottnicholson.com/pubs/completingexperience.pdf>

Kuo daugiau produktyvaus apibendrinimo įtrauksime į potyriminius žaidimus, tuo išmokstama patirtis gali tapti efektyvesnė. Šie apibendrinimo elementai žaidimuose taip pat gali padėti mokytojams dirbantiems namų mokymo programose. Tačiau jie turi užtikrinti, kad mokiniai dalyvaus kritiniame apibendrinimo procese.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.